

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**,

реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

ДОКЛАД ЗА ПРОУЧВАНЕТО НА ПРАКТИКИ ЗА ОБЩЕСТВЕНИ КОНСУЛТАЦИИ, ЗА ПРИВЛИЧАНЕ НА ЕКСПЕРТИЗА И ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ДРУГИ СТРАНИ ОТ ЕС (ПОДДЕЙНОСТ 1.1)

Приложение № 2 към Междинния доклад за изпълнението на Дейност 1:
Изследване на добри практики за обществени консултации, за привличане на експертиза и за гражданско участие

Възложител:

Администрацията на Министерския съвет, бенефициент по проект:
BG05SFOP001-2.001-0002
"Администрацията и гражданско общество – партньорство в управлението"

Изпълнител:

Агенция СТРАТЕГМА ООД

София, януари 2019г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Настоящият документ е изготвен от екип на Агенция СТРАТЕГМА ООД в изпълнение на обществена поръчка с предмет: **"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"**, в изпълнение на проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002, възложител Администрацията на Министерския съвет на Република България.

Заклученията и тълкуванията, които се съдържат в настоящия документ, представляват експертното мнение на експертите на Агенция СТРАТЕГМА и по никакъв начин не следва да се приемат като становище или официална позиция на Администрацията на Министерския съвет на Република България или на Управляващия орган на Оперативна програма "Добро управление".

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект "АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО", реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА.....	5
ВЪВЕДЕНИЕ.....	9
Цел и предназначение на доклада	9
МЕТОДИЧЕСКА РАМКА НА ПРОУЧВАНЕТО НА ДОБРИ ПРАКТИКИ.....	11
Цел и обхват на проучването.....	11
Дефиниции	11
Критерии за избор на държави членки на ЕС/трети държави и съответните практики.....	12
ПРАКТИКИ НА ДЪРЖАВИ ЧЛЕНКИ НА ЕС/ТРЕТИ ДЪРЖАВИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИ КОНСУЛТАЦИИ, ЗА ПРИВЛИЧАНЕ НА ЕКСПЕРТИЗА И ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ.....	14
Съответствие на предложените държави и идентифицираните практики с определените критерии.....	14
ФРЕНСКА РЕПУБЛИКА	19
Практики за обществени консултации	19
Обществени консултации по конкретни национални и местни инициативи	23
РЕПУБЛИКА ЕСТОНИЯ	36
Обществени консултации при подготовката на правителствените решения	36
КРАЛСТВО ДАНИЯ.....	48
Практики за обществени консултации	48
Иновативни подходи за гражданско участие	50
КАНАДА	56
Практики за обществени консултации	56
СЪЕДИНЕНИТЕ АМЕРИКАНСКИ ЩАТИ.....	70
Практики за гражданска ангажираност	70
ТЕМАТИЧЕН ПРЕГЛЕД НА ПРАКТИКИ ЗА ПРИВЛИЧАНЕ НА ГРАЖДАНСКА АНГАЖИРАНОСТ (CROWDSOURCING) И НА ГРАЖДАНСКА ИТ ПОДКРЕПА (CIVIC HACKING).....	73
Понятия	73
Отговорни институции.....	76
Мисия.....	77
Обект на дейностите.....	77

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Формат	79
Процес	80
Принципи	81
Цели	83
Практики	83
ОБОБЩЕНИЕ НА КОНСТАТАЦИИТЕ И ПРЕПОРЪКИ.....	87
Констатации и заключения	87
Приложимост на идентифицираните практики.....	90
ОГРАНИЧЕНИЕ НА ОТГОВОРНОСТТА.....	94
ПРИЛОЖЕНИЕ №1: Източници на информация за изследваните добри практики	96

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
АМС	Администрация на Министерския съвет
ДМА	Дирекция "Модернизация на администрацията" в Администрацията на Министерския съвет
ЗА	Закон за администрацията
ЗДСл	Закон за държавния служител
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗНА	Закон за нормативните актове
ИПА	Институт за публична администрация
КРБ	Конституция на Република България
КТ	Кодекс на труда
МС	Министерски съвет на Република България
МФ	Министерство на финансите
ОПДУ	Оперативна програма "Добро управление"
ТП	Техническо предложение на Агенция СТРАТЕГМА ООД
ТС	Техническа спецификация на поръчката
ОДУ	отворени данни за управлението (OGD "open government data")

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Наименование: **"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"**, в изпълнение на проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Номер на проекта / договора:

BG05SFOP001-2.001-0002
Договор № МС-122/23.10.2018 г.

Възложител:

Изпълнител:

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Дирекция "Модернизация на администрацията"

Агенция СТРАТЕГМА ООД

Адреси:

София 1000
бул. "Дондуков" № 1

София 1202
ул. "Г. С. Раковски" № 18

Тел. номер:

+359 2 940 27 27

+359 2 981 47 38

e-mail:

k.bozhanov@government.bg

agency@strategma.bg

Лица за контакти:

КРАСИМИР БОЖАНОВ
директор на
Дирекция "Модернизация на администрацията"

СТАНКА ДЕЛЧЕВА –
Ръководител на екипа

Заглавие на доклада:

ДОКЛАД ЗА ПРОУЧВАНЕТО НА ПРАКТИКИ ЗА ОБЩЕСТВЕНИ КОНСУЛТАЦИИ, ЗА ПРИВЛИЧАНЕ НА ЕКСПЕРТИЗА И ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ДРУГИ СТРАНИ ОТ ЕС (ПОДДЕЙНОСТ 1.1)

Приложение № 2 към Междинния доклад за изпълнението на Дейност 1: Изследване на добри практики за обществени консултации, за привличане на експертиза и за гражданско участие

Дата:

31 януари 2019 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект "АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО", реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

ВЪВЕДЕНИЕ

Цел и предназначение на доклада

Настоящият доклад представя изпълнението на **поддейност 1.1. Проучване на практики в други страни от ЕС** част от дейност 1: Изследване на добри практики за обществени консултации, за привличане на експертиза и за гражданско участие.

Поддейност 1.1 е изпълнена в периода от 23 октомври – 30 януари 2019 г.

Изпълнението на **поддейност 1.1** включва следните задачи:

- задача 1.1.1. Определяне на критерии за избор на държави, за които ще бъде направен анализ на добрите практики. Избор на държави.
- задача 1.1.2. Детайлен анализ на практиките в избраните държави.

Целта на проучването е установяване на съществуващи модели за обществени консултации, за привличане на експертиза и за гражданско участие, както и идентифициране на тенденциите в тази област. Проучването обхваща **пет държави**, както и практиките прилагани от Европейската комисия (ЕК) при осъществяване на обществени консултации и други форми на гражданско участие в процеса на вземане на решения. Направен е и тематичен преглед на практики за привличане на гражданска ангажираност (Crowdsourcing) и на гражданска ИТ подкрепа (Civic hacking).

Докладът за изпълнението на **поддейност 1.1. Проучване на практики в други страни от ЕС** има следната структура:

- **Методическа рамка на проучването на добри практики** – включваща:
  - цел и обхват на проучването;
  - основни дефиниции;
  - критерии за избор на държави членки на ЕС/трети държави и съответните практики;
  - методи за извършване на проучването.
- **Практики на държави членки на ЕС/трети държави** за провеждане на обществени консултации, за привличане на експертиза и за гражданско участие (по държави и практики):
  - Френската република [République française];
  - Република Естония [Eesti Vabariik];
  - Кралство Дания [Kongeriget Danmark];
  - Канада [Canada];
  - Съединените американски щати (САЩ) [United States of America (USA)];

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

- Практики на Европейската комисия;
  - Практики за привличане на гражданска ангажираност (Crowdsourcing) и на гражданска ИТ подкрепа (Civic hacking).
- **Обобщение на констатациите и препоръки:**
- констатации и заключения, основани на прегледа на добрите практики в държави членки на ЕС/трети държави.
  - препоръки за адаптиране на конкретни добри практики в българската администрация, които ще бъдат включени в *стандартите за провеждане на обществени консултации* по дейност 2.

Докладът за изпълнението на **поддейност 1.1. Проучване на практики в други страни от ЕС** съдържа следните приложения:

- **Приложение №1:** Източници на информация за изследваните добри практики;

Изпълнението на **поддейност 1.1. Проучване на практики в други страни от ЕС** приключи на 30 януари 2019 г.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект "АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО", реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

МЕТОДИЧЕСКА РАМКА НА ПРОУЧВАНЕТО НА ДОБРИ ПРАКТИКИ

Цел и обхват на проучването

Целта на проучването е установяване на съществуващи модели за обществени консултации, за привличане на експертиза и за гражданско участие, както и идентифициране на тенденциите в тази област.

Проучването обхваща **пет държави**, както и практиките прилагани от Европейската комисия (ЕК) при осъществяване на обществени консултации и други форми на гражданско участие в процеса на вземане на решения. Направен е и тематичен преглед на практики за привличане на *гражданска ангажираност (Crowdsourcing)* и на *гражданска ИТ подкрепа (Civic hacking)*.

За всяка от разгледаните практики е направено детайлно описание, включващо:

- **правна рамка** за реализацията на съответната практика;
- **институционална организация**;
- **подходи и начини за идентифициране на заинтересовани страни**;
- **организация на изпълнението на съответната практика**;
- **технически и други средства** за реализацията на съответната практика;
- **информация** (вкл. статистика) **за прилагането** – продължителност, активност на заинтересованите страни, ефективност на участието (дял на приетите коментари/предложения) и др.
- **специфични характеристики** – ще бъдат открити иновативни методи за обществени консултации и други форми на гражданско участие в процеса на вземане на решения.

Всяка от установените практики е анализирана с оглед определяне на нейната ефективност и приложимост спрямо целите на заявената политика.

За всяка от установените практики е направена оценка за нейната приложимост в България, включително мерките и действията, които следва да бъдат предприети за нейното ефективно прилагане/адаптиране в българската административна практика.

Дефиниции

гражданска ангажираност (crowdsourcing)	активно поведение/действие от страна на граждани и/или граждански организации в резултат от покана/призив отправена от администрацията /конкретни институции, държавата като цяло и т.н./ към голяма група хора или широката общественост за
---	--

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>изпълнение на някаква задача, събиране на информация и др.</p> <p>Обикновено призивът за помощта се прави по интернет и включването на широката общественост замества изпълнението на задачата от служители с цел намаляване на разходите, привличане на експертни знания и т.н.</p>
гражданска ИТ подкрепа (civic hacking)	<p>акт на гражданска ангажираност, граждани/организации участват в подобряването на процесите и системите на управление с нови инструменти или подходи, предимно в областта на технологиите и дизайна. Примери могат да бъдат създаване на софтуер, обработка на данни, визуализации, генериране на идеи и др.</p>
хакатон (hackathon)	<p>технологично състезание/събитие, с различна продължителност (обикновено няколко дни), в което голям брой хора се срещат, за да се включат в съвместно в разработване на софтуерни проекти</p>
уебинар (webinar)	<p>семинарна форма, която се осъществява чрез интернет средства</p>

Критерии за избор на държави членки на ЕС/трети държави и съответните практики

Изборът на държави-членки, чиито практики са проучени е направен въз основа на следните *критерии*:

- **Наличие на развити модели за провеждане на обществени консултации и натрупана практика на прилагането им** – идентифицирането на добра практика в провеждането на обществени консултации изисква наличие на развити и изпробвани модели в други държави, които демонстрират достатъчна степен на надеждност и резултатност.
- **Моделите и методите са документирани** – това е необходимо, за да може добрата практика да бъде достоверно и подробно описана, да бъдат идентифицирани факторите за успеха ѝ и да са налице достатъчно данни за адаптирането ѝ към българските условия.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

- **Налични са данни за ефективност на моделите** – този критерий дава възможност за формиране на конкретни очаквания към прилагането на добрата практика в българския контекст и ще осигури необходимата степен на предвидимост на резултатите.
- **Наличие на практики, основани на използване на информационните технологии** – този критерий осигурява възможност за анализ на практики, свързани с използване на ИКТ при провеждане на обществени консултации.

Предложените **критерии** са одобрени от страна на Възложителя.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект "АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО", реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

ПРАКТИКИ НА ДЪРЖАВИ ЧЛЕНКИ НА ЕС/ТРЕТИ ДЪРЖАВИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИ КОНСУЛТАЦИИ, ЗА ПРИВЛИЧАНЕ НА ЕКСПЕРТИЗА И ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ

Съответствие на предложените държави и идентифицираните практики с определените критерии

Чрез прилагане на предложените критерии за избор на държави членки от ЕС / трети държави е направен преглед, въз основа на който са предложени 3 държави членки на ЕС – Френската република [République française], Република Естония [Eesti Vabariik] и Кралство Дания [Kongeriget Danmark] и 2 други държави – Канада [Canada] и Съединените американски щати (САЩ) [United States of America (USA)], чиито практики в организацията и провеждането на обществени консултации отговарят на всички от критериите за избор.

Държава	 ФРЕНСКА РЕПУБЛИКА [République française]
Наличие на развит модел за провеждане на обществени консултации	Франция прилага устойчив модел за организацията и провеждането на обществени консултации. Специфична форма за обществени консултации във Френската република е създадената Национална комисия за публични дебати https://www.debatpublic.fr/
Практика в прилагането на модела	Системата функционира от 1995 г. и са налични разнообразни данни за прилагането и усъвършенстването на прилаганите механизми и процедури за обществени консултации.
Документиране/ институционализиране на модела	<i>Националната комисия за публични дебати</i> е независим публичен орган, който е създаден, за да гарантира обществено участие в процедурите на вземане на решения по големи инфраструктурни проекти от национален интерес, които представляват важен социалноикономическа инвестиция
Данни за ефективност	Всички публични дебати, за които създадена структурирана организация с използване на съвременни технологии, се обобщават в доклади. Налична е и статистика за успеха на обсъжданията.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Държава		ФРЕНСКА РЕПУБЛИКА [République française]
Обосновка на предложението	Френският модел за провеждането на обществени консултации е съставна част от политиката за модернизация на управлението, има ясно очертани фази и разработен и утвърден системен подход за насърчаване на гражданското участие.	
Държава		РЕПУБЛИКА ЕСТОНИЯ [Eesti Vabariik]
Наличие на развит модел за провеждане на обществени консултации	<p>В Естония функционира цялостен механизъм обществени консултации при формулирането на обществени политики и вземането на управленски решения.</p> <p>Правителствените органи ангажират заинтересованите групи и обществеността в процеса на вземане на решения, за да осигурят възможно най-доброто качество и легитимност на решенията.</p>	
Практика в прилагането на модела	<ul style="list-style-type: none"> – устойчива практика за обществено обсъждане на: <ul style="list-style-type: none"> • Проекти на закони и техните изменения • Проекти на правилниците и директивите на правителството • Проекти на постановления на министрите • Документи, концепции, политики, планове за развитие и програми, които са важни за развитието на страната • Проекти на законодателството на институциите на Европейския съюз и други стратегически документи (т.е. зелени и бели книги) • Инструкция и процедури за предоставяне на обществена услуга • Конвенции и международни споразумения, както и документите, които се разработват в рамките на тях и които влияят на обществото – Практики по консултиране по специфични политики – от началото на програмен период 2014-2020 г. като една от 4-те цели на Плана за младежко развитие. 	

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект "АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО", реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Държава	 РЕПУБЛИКА ЕСТОНΙΑ [Eesti Vabariik]
Документирани/ институционализирани на модела	<p>Практиките за обществено консултирани са пряко свързани с процеса на оценка на въздействието – <i>Насоки за оценка на въздействието</i>. В рамките на консултативния процес се дефинират конкретните заинтересовани страни, като се осигурява балансирано представяне на интересите. Разработени са множество механизми за включване на граждански организации/съвети/асоциации и на неорганизиранни групи (чрез пазари на мнение и други подобни форми), за които са налични данни.</p>
Данни за ефективност	<p>Налични доклади, изготвени както от правителствени източници, анализи от участващи в обществените консултации, така и прегледи от независими експерти.</p> <p>https://riigikantselei.ee/en/supporting-government/engagement-practices</p>
Обосновка на предложението	<p>Естония прилага цялостен съгласуван и системен подход за електронно консултиране на правителствените политики. Прилагат се иновативни форми за участие.</p>

Държава	 КРАЛСТВО ДАНИЯ [Kongeriget Danmark]
Наличие на развит модел за провеждане на обществени консултации	<p>Министерствата имат собствена политика за е-включване на гражданите, съобразена със съответния сектор на управление. ИКТ не се третират като отделна област на политика, а като средство, интегрирано във всички области</p>
Практика в прилагането на модела	<p>Всички инициативи отчитат извода от практиката, че е необходимо засилване на цифровата грамотност на гражданите и развитие на е-достъпа</p>
Документирани/ институционализирани на модела	<p>Стратегия за е-включване</p> <p>https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/document/2015-03/egov_in_denmark_-_january_2015_-_v_17_0_final.pdf</p>
Данни за ефективност	<p>Налични доклади, включително на ОИСР</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Държава	 КРАЛСТВО ДАНИЯ [Kongeriget Danmark]
Обосновка на предложението	Дания прилага добре развита практика на обществено консултиране, включително за оценяване на политики, която е демонстрира резултати.
Държава	 КАНАДА [Canada]
Наличие на развит модел за провеждане на обществени консултации	Специален сайт на правителството "Консултации с канадците" http://www1.canada.ca/consultingcanadians/
Практика в прилагането на модела	От 1998 г.
Документирание/ институционализиране на модела	Структурите на правителството имат политика и насоки за обществено участие, които са изключително подробно разработени
Данни за ефективност	Докладите за проведените консултации и техните резултати от въвеждането на практиката могат да бъдат намерени на сайта "Консултации с канадците"
Обосновка на предложението	Канадските практики са изключително добре развити и се прилагат широко. Прилагат се иновативни форми за участие.
Държава	 СЪЕДИНЕНИ АМЕРИКАНСКИ ЩАТИ (САЩ) [United States of America (USA)]
Наличие на развит модел за провеждане на обществени консултации	Американското правителство използва експертизата, таланта и иновационните умения на своите граждани за решаване на разнообразни проблеми във всякакви сектори на управлението чрез ангажиране на гражданите (crowdsourcing) https://www.citizenscience.gov/toolkit/
Практика в прилагането на модела	САЩ са създател на модела, както и на други модерни методи за привличане участието на гражданите, и остават лидер в прилагането му

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Държава	 СЪЕДИНЕНИ АМЕРИКАНСКИ ЩАТИ (САЩ) [United States of America (USA)]
Документиране/ институционализиране на модела	Прилагането на crowdsourcing от американското правителство е обилно документирано, включително в момента протича такъв тип програма на президента
Данни за ефективност	Ефективността на модела е доказана още преди 150 г., когато музеят Смитсоновиън създава първия проект от този вид
Обосновка на предложението	Американското правителство използва експертизата, таланта и иновационните умения на своите граждани за решаване на разнообразни проблеми във всякакви сектори на управлението. Практиките за базирани на иновативни подходи и силно гражданско участие.

Предложените държави членки на ЕС / трети държави и съответните практики са одобрени от страна на Възложителя.

В рамките на изпълнението на **поддейност 1.1**, допълнително са направени:

- преглед на практики на Европейската комисия при осъществяване на обществени консултации и други форми на гражданско участие в процеса на вземане на решения;
- тематичен преглед на практики за привличане на гражданска ангажираност (Crowdsourcing) и на гражданска ИТ подкрепа (Civic hacking).

ФРЕНСКА РЕПУБЛИКА

ФРЕНСКА РЕПУБЛИКА [RÉPUBLIQUE FRANÇAISE]

Практики за обществени консултации

Във Френската република се прилагат разнообразни форми за консултиране на гражданите в процеса на вземане на решения. Съобразно целите тези форми включват информирани за предстоящи решения до мащабни кампании във връзка с разработването на нови или актуализирани актове. На специална интернет страница на френското правителство – <https://www.gouvernement.fr/les-actions-du-gouvernement>, се публикуват конкретни правителствени инициативи и процедурите за вземане на решения. Не всички правителствени решения подлежат на обществени консултации. С Декрет № 2011-1832 от 8 декември 2011 г. на правителството е определен реда за провеждане на консултации в Интернет (Décret n° 2011-1832 du 8 décembre 2011 relatif aux consultations ouvertes sur l'internet)¹.

Пример за широка правителствена консултация е Планът за действие за растеж и трансформация на бизнеса (PACTE, le plan d'action pour la croissance et la transformation des entreprises)² –

Процесът на обсъждане стартира с 23 октомври 2017 г. с първа фаза на консултации по PACTE със създаване на 6 работни групи, съставени от парламентаристи и бизнес лидери, която приключва на 10 декември 2017 г. На 21 декември 2017 г. е организирано публично представяне на резултатите от работата на работните групи.

На 15 януари 2018 г. стартира онлайн обществено допитване по **31 предложения**³, свързани с PACTE, което приключва на 5 февруари 2018 г. В онлайн общественото обсъждане са се включили **7 756 участници**, които са изразили **12 815 мнения**, а по предложенията са получени **66 957 гласове**⁴.

В периода от м. февруари до м. април 2018 г. е проведена консултация с 38 синдикати и професионални федерации.

На 4 май 2018 г. министърът на икономиката и финансите представя мерките, които ще бъдат включени в PACTE.

На 18 юни 2018 г. законопроекта PACTE е представен в Министерския съвет.

През м. септември 2018 г. започва разглеждането на законопроекта в парламента.

На 9 октомври 2018 г. Народното събрание приема на първо четене законопроекта (361 гласа "за", 84 "против", 103 "въздържали се").

Процесът на приемане на плана не е приключил.

¹ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000024937266&fastPos=2&fastReqId=1408268988&categorieLien=id&oldAction=rechTexte>

² <https://www.gouvernement.fr/action/pacte-le-plan-d-action-pour-la-croissance-et-la-transformation-des-entreprises>

³ <https://www.pacte-entreprises.gouv.fr/>

⁴ <https://www.pacte-entreprises.gouv.fr/projects/consultation/participants>

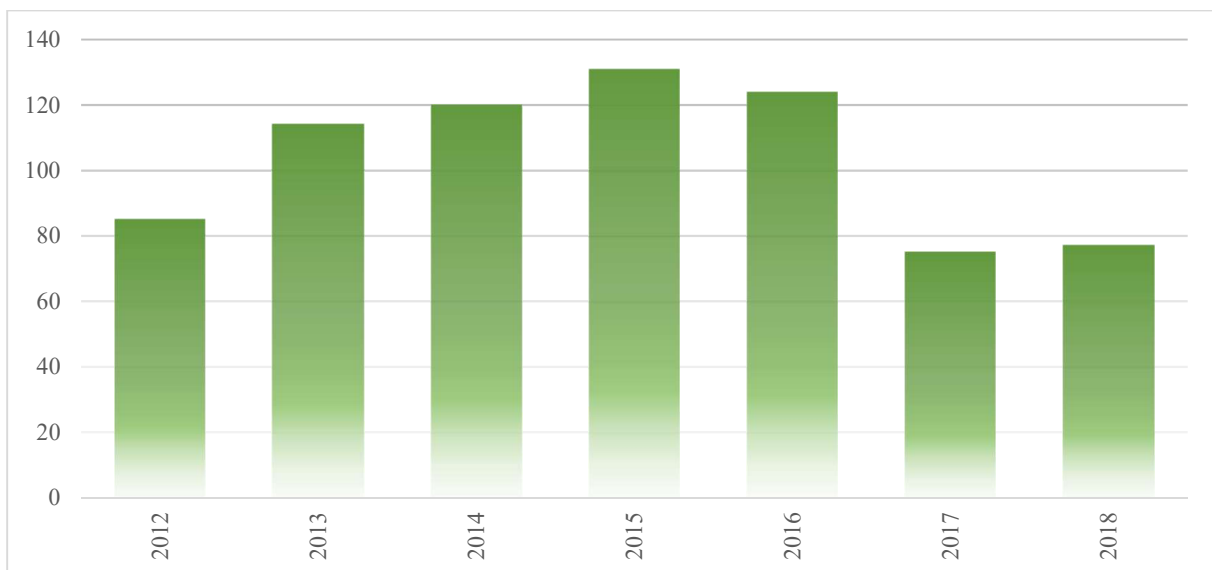

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Обществени консултации по проекти на нормативни текстове се осъществяват и чрез Порталът <http://www.vie-publique.fr/>, който е част от мерките за развитие на информационното общество. Порталът съдържа разнообразна информация и документация по политически, икономически, социални и международни новини, има за цел да улесни достъпа на интернет потребителите до ресурси и обществените консултации по тези въпроси. Порталът се поддържа от Дирекция "Правна и административна информация" в Генералния секретариат на правителството (Direction de l'information légale et administrative, Secrétariat général du Gouvernement).

Порталът <http://www.vie-publique.fr/> има специална секция **Дебати и консултации (Débats et consultations)**⁵, която се поддържа съвместно с **Националната комисия за публични дебати (НКПД) [Commission nationale du débat public (CNDP)]**. Публикувана е общата информация за консултациите, а самите консултации се провеждат на страниците на съответните институции. Данните от Портала <http://www.vie-publique.fr/> показват, че за периода 2012-2018 г. са проведени **726** обществени консултации.

Източник: <http://www.vie-publique.fr/>

Не е налична обобщена информация за получените мнения, тъй като самите консултации се провеждат на страниците на съответните институции. Прегледът на самите консултации показва, че в публикуваните обобщения за проведените консултации (Synthèse de la consultation ouverte) е налице детайлна информация за активността и изразените мнения на участниците, представени са три примера:

⁵ <http://www.vie-publique.fr/forums/>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Тема	Активност и изразени мнения
<p>Проект на декрет за прилагане на чл. 56 от Закон № 2018-727 от 10 август 2018 г. за държавата в служба на общественото доверие (LOI n° 2018-727 du 10 août 2018 pour un Etat au service d'une société de confiance⁶) – консултацията е проведена в периода 20 ноември – 11 декември 2018 г.⁷</p>	<p>В публикуваното обобщение⁸ се посочва, че са получени 2 961 коментара, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 3 положителни мнения; – 2.768 отрицателни мнения; – 113 повтарящи се коментара; – 71 извън темата; – 6 неутрални. <p>Неблагоприятните становища са класифицирани по следния начин:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 1 287 считат, че експериментът е антидемократичен или нарушава свободата на изразяване; – 950 са против проекта на указ, тъй като са против на вятърните турбини по принцип; – 698 се противопоставят на проекта поради цифровото разделение и трудностите или невъзможността за достъп до интернет; – 459 се противопоставят на проекта, доколкото той премахва първостепенната роля на комисаря по разследването (<i>Commissaire enquêteur</i>)⁹, както и участието по електронен път, което не позволява да се обменят файловете, представени при консултацията; – 67 считат, че участието чрез електронни средства има недостатъци в сравнение с общественото проучване (особено за големите досиета, за картите ...);

⁶ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000037307624&categorieLien=id#JORFARTI000037307698>

⁷ <http://www.vie-publique.fr/forums/projet-decret-relatif-experimentation-prevue-article-56-loi-no2018-727-du-10-aout-2018-pour-etat-au-service-societe-confiance-diverses-dispositions-relatives-participation-du-public.html>

⁸ http://www.consultations-publiques.developpement-durable.gouv.fr/IMG/pdf/synthese_consultation_public-2.pdf

⁹ Специфична длъжност във френската правна система – независимо лице, определен от председателя на Административния съд (Tribunal Administratif), което отговаря за провеждане на публични разследвания в рамките на закона.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Тема	Активност и изразени мнения
	<p>В допълнение:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 59 считат, че общественото участие има недостатъци при отчитането на публичните коментари; – Стотина мнения споменават жълтите жилетки; – 37 поставят въпроса за механизма за оценка, който ще бъде въведен в края на експеримента. <p>В документа е предоставен отговор на всички поставени въпроси.</p>
<p>Обществени консултации относно пенсионната реформа (Consultation publique sur la réforme des retraites) – консултацията е проведена в периода 31 май – 31 октомври 2018 г.¹⁰</p>	<p>След пет месеца консултации и дебати онлайн или на семинари са изготвени резюмета на всички мнения и становища:</p> <ul style="list-style-type: none"> – цялостен синтез, който съставя всички тематични консултации (400 страници)¹¹; – тематичен синтез на 11 тематични консултации (между 30 и 60 страници всяка)¹²; – обобщение, фокусирано върху линиите на разлом и точките на несъгласие¹³. <p>Чрез платформата на гражданското участие са събрани близо 35 000 мнения, повече от 220 000 гласа от 24 000 участника. Освен това, почти 800 души са участвали в семинари.</p>
<p>Проект на декрет за различни разпоредби относно обществените поръчки (Projet de décret portant diverses dispositions en matière de commande publique) – консултацията е проведена в периода 9-24 ноември 2016 г.¹⁴</p>	<p>В публикуваното обобщение¹⁵ се посочва, че са получени 46 мнения от възложители (24), професионални организации (12), физически лица (5) и други (5).</p> <p>Посочени са изразените опасения, както и приетите предложения.</p>

¹⁰ <http://www.vie-publique.fr/forums/consultation-publique-reforme-retraites.html>

¹¹ <https://participez.reforme-retraite.gouv.fr/media/default/0001/01/797f3e6aac5f2c4552356427f13e6eb345c8f644.pdf>

¹² <https://participez.reforme-retraite.gouv.fr/projects>

¹³ <https://participez.reforme-retraite.gouv.fr/media/default/0001/01/8958e6903217f7a26984f49a661ef173386d2370.pdf>

¹⁴ <http://www.vie-publique.fr/forums/projet-decret-portant-diverses-dispositions-matiere-commande-publique.html>

¹⁵ https://www.economie.gouv.fr/files/files/directions_services/daj/actualites/consultation-publique-11-2016/synthese.pdf

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Друга институционализирана форма за ангажиране на обществеността е **общественият дебат**. *Обществените дебати* са ключов момент от работата по големи национални проекти във Франция. Провеждането на *обществени дебати* е институционализирано чрез **Национална комисия за публични дебати (НКПД) [Commission nationale du débat public (CNDP)]**¹⁶.

По същество *обществените дебати* са възможност за всички граждани да участват в проектирането преди конкретните характеристики да бъдат окончателно определени. *Обществен дебат* се организира по всички важни решения и всеки трябва да има възможността да се информира и да вземе думата по проекта, дори още на фазата на проучвания. Това е възможност за всички, които по някакъв начин се чувстват засегнати от предложението, да изкажат мнението си и да зададат въпросите си към възложителя относно целите и характеристиките на проекта. Аргументите и въпросите в дебата имат за цел да обогатят проекта, да го развият и да го адаптират максимално към социалния и екологичния контекст, в който ще се реализира.

Общественият дебат е време на диалог и на осветляване на възможни разногласия и чувствителни елементи. Това е съществен етап от процеса на вземане на решение, който ще доведе до реализацията на проекта или до отказ от него. Участието на гражданите трябва да позволи разглеждане на множество и качествени аргументи. То не служи за идентифициране на тенденции в общественото мнение по общи теми, нито за легитимиране на определени аргументи за сметка на други, дори ако са изразени от мнозинството от хората.

Обществени консултации по конкретни национални и местни инициативи

институционална организация –	Национална комисия за публични дебати (НКПД) [Commission nationale du débat public (CNDP)]
правна рамка –	Закон № 95-101 от 2 февруари 1995 г. за засилване на защитата на околната среда [Loi n° 95-101 du 2 février 1995 relative au renforcement de la protection de l'environnement] ¹⁷ , известен като "Закон за Барние" въвежда принципа на институционализираното участие на обществеността в френското право чрез създаването на <i>Националната комисия за обществен дебат (НКПД) [Commission nationale du débat public (CNDP)]</i> като институционален гарант, осигуряващ организацията и качеството на обществени дебати.

¹⁶ <https://www.debatpublic.fr/>

¹⁷ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000551804> (Последна промяна: 21 септември 2000 г.)

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>НКПД става независим административен орган от Закона за местната демокрация от 27 февруари 2002 г. [Loi n° 2002-276 du 27 février 2002 relative à la démocratie de proximité]¹⁸.</p> <p>Наредбата от 3 август 2016 г. за реформа на екологичния диалог [L'ordonnance du 3 août 2016, dite de réforme du dialogue environnemental]¹⁹, значително разширява сферата на компетентност на НКПД, която става отговорна за организирането на публични дебати по планове и програми на национално ниво.</p> <p>Актуалната регламентация на НКПД е определена в Кодекса за околната среда, консолидирана версия, 2018 г. [Code de l'environnement, Version consolidée au 14 décembre 2018]²⁰, Глава I: Участие на обществеността в разработването на планове, програми и проекти, засягащи околната среда [Chapitre Ier : Participation du public à l'élaboration des plans, programmes et projets ayant une incidence sur l'environnement].</p>
<p><i>мисия –</i></p>	<p>"Активното участие на гражданите в живота на обществото е залог за жизнеността на демокрацията"</p> <p>"Даваме ви думата и чуваме какво казвате"</p>
<p><i>основни функции –</i></p>	<p>НКПД е независим административен орган, създаден за да информира гражданите и да гарантира, че мнението им ще бъде отчетено в процеса на вземане на решения. Работата ѝ се ръководи от демократично право на гражданите – да бъдат подробно запознати с предстоящите проекти от самото начало, да ги коментират, да могат да ги критикуват и да ги оспорват преди основните им характеристики да бъдат окончателно определени.</p> <p>Работата на Комисията включва следните функции:</p> <p>1. Осигуряване участието на гражданите – всеки гражданин има възможност да участва в процеса на разработване на проекти за инфраструктурни подобрения или защита на националните интереси, колективните интереси и обществените институции. Гражданското участие трябва да бъде достатъчно, за да влияе реално на дизайна на проектите. То трябва да бъде осигурено през</p>

¹⁸ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000593100> (Последна промяна: 2 март 2017 г.)

¹⁹ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000032966914&categorieLien=id>

²⁰ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006074220&dateTexte=20181217> (Последна промяна 1 януари, 2019 г.)

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>целия период на разработване на проекта от етапа на предварителни проучвания.</p> <p>2. <i>Организиране участието на гражданите</i> – участието на гражданите в процесите на разработване на проекти може да има различни форми в зависимост от стойността на проекта и свързаните с него въпроси. Ролята на НКПД е да определи за всеки проект в каква форма трябва да се осъществи участието на широката публика (обществен дебат или консултация). Когато НКПД реши, че е необходим обществен дебат, тя поема ангажимента за неговата организация. Когато НКПД реши, че са необходими консултации, тя назначава гарант, натоварен с коректното и ползотворно провеждане. Гарантът представлява НКПД и носи отговорност пред нея и пред обществото. НКПД следи дали е осигурена възможност за проследяване на проекта от неговото начало до началото на консултациите така, че да бъдат взети добре информирани решения за неговото развитие.</p> <p>3. <i>Насърчаване на обществен дебат</i> – НКПД има и педагогическа и методическа роля за оповестяване на дебата едновременно за широката общественост, определени институции и изпълнителите. Тя е основен двигател на включването на гражданите в провежданите обсъждания.</p>
<p><i>обект на консултациите –</i></p>	<p>Планирани проекти от национален интерес, със значимо въздействие върху околната среда и важни социалноикономически последици.</p> <p>Това са нови инфраструктурни проекти, които влияят на ежедневието и чувствително променят жизнената среда на хората като: строителство на магистрали, железопътни линии, морски пътища, ядрени централи, летища, газопроводи, индустриални, спортни, културни, научни или туристически обекти.</p> <p>Консултации могат да се провеждат и по по-общи въпроси от национален интерес като нанотехнологии, транспортна политика, енергийна политика, управление на отпадъците и т.н.</p> <p>Съгласно чл. L121-8, 1 от <i>Кодекса за околната среда</i> обществен дебат се провежда за всички проекти, които отговарят на критериите или чиято стойност надхвърля праговете, определени с</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>акт на Държавния съвет. Според актуалната уредба, това са проекти над 150 млн. евро.</p> <p>По инициатива на заинтересовани страни, за проекти, за които не е задължително провеждане на обществен дебат, при определени условия също се провежда обществен дебат (чл. L121-8, 2 от <i>Кодекса за околната среда</i>).</p>
<i>принципи –</i>	<p>Като независима и неутрална институция НКПД следва определени <i>принципи за добра организация на обществени дебати и консултации</i>, които:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>независимост</i> <p>НКПД е независим административен орган. Това е държавна институция, която не е подчинена на отделен министър. Този статут ѝ осигурява безпристрастност, защото е напълно независима от всички участници в консултациите. Бюджетът за работата ѝ се осигурява от съответното ресорно министерство.</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>неутралност</i> <p>НКПД и конкретните работни групи, номинирани за всеки конкретен случай, трябва да бъдат неутрални при всякакви обстоятелства. Те в никакъв случай не трябва да изразяват мнения и препоръки. Резюмето на всеки дебат, съставено от съответния председател и трябва да съдържа гледните точки на страните по изчерпателен и чисто фактологичен начин. В него председателят прави разяснения, но не по съдържанието или същината на дебата, а по неговото протичане и заключенията, които могат да бъдат направени по повод на проекта.</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>прозрачност</i> <p>НКПД се грижи цялата информация и всички проучвания, направени във връзка с конкретния проект, да бъдат на разположение на широката общественост. В хода на дебата не се отхвърлят никакви въпроси, не се упражнява никаква цензура, никакви мнения, изразени по начина на провеждане на дебата, не могат да бъдат пренебрегнати. Тази прозрачност, която е съществена за демократичността на процедурата, трябва да бъде осигурена и в отговорите на въпросите на гражданите. НКПД се стреми отговорите ѝ да бъдат възможно най-пълни и задоволителни.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>– <i>равно третиране</i></p> <p>НКПД предприема всички необходими действия всеки, независимо от неговия статут, мнение или мотивация, да може да се изкаже свободно и да бъде равно третиран по справедлив начин. Именно благодарение на това условие участието на гражданите придобива своята легитимност. Изрично убеждение на НКПД е, че всеки трябва да има възможност да защити своята гледна точка.</p>
<i>задължени лица –</i>	<p>Собственици/инициатори на проекти, които отговарят на критериите или чиято стойност надхвърля праговете, определени с акт Държавния съвет. Според актуалната уредба, това са проекти над 150 млн. евро.</p>
<i>инициатори на обществени дебати –</i>	<p>Според чл. L121-8, 2 от <i>Кодекса за околната среда</i> Обществен дебат може да се провежда и по инициатива на:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 10 000 граждани на ЕС, пребиваващи във Франция; – депутати; – регионален съвет, ведомствен съвет, общински съвет или публична институция за междуобщинско сътрудничество с компетентност в областта на териториалното устройство; – Асоциация, одобрена на национално равнище съгласно чл. L. 141-1 от <i>Кодекса за околната среда</i>. <p>Съгласно чл. L121-10 от <i>Кодекса за околната среда</i> национален обществен дебат може да се провежда и по инициатива на:</p> <ul style="list-style-type: none"> – правителството; или – 60 депутати; или – 60 сенатори; или – 500 000 граждани на ЕС, които пребивават във Франция. <p>НКПД посочва на своя уебсайт, че е получила искане за разискване и организира националния обществен дебат.</p>
<i>организация на изпълнението –</i>	<p>НКПД осигурява на гражданите възможност да участват в подобряването на бъдещите инфраструктурни проекти, в споровете по тях, в подобряване на условията за тяхната реализация или, ако е удачно, в тяхното изоставяне. Нейна отговорност е въпросите на гражданите да не остават без отговор и мнението им да може да бъде изразено и отчетено по конкретен начин.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Допитването до гражданите се осъществява под формата на обществен дебат, организиран от НКПД, като за целта тя номинира *гарант* за конкретния обществен дебат.

Обществен дебат се провежда, когато НКПД бъде сезирана. За организирането на дебата се номинира конкретен състав на Комисията и неин председател. Съставът на Комисията трябва да валидира досието на проекта, което съдържа график и методи за информиране и участие на гражданите.

Щом Комисията вземе решение за организиране на дебат, вносителят на проекта разполага с 6 месеца за съставяне на досие. Това досие е важен елемент на разпространяваната информация, защото обяснява историята, контекста, възможностите, характеристиките, социалноикономическите последици, основанията за проекта, неговите цели, прогнозната цена, евентуалните варианти и въздействието върху околната среда и пространственото планиране. То трябва да съдържа плановете/чертежите и визуализацията на проекта в неговата предвидена среда. Досието трябва да е основано на базови проучвания в достъпен за консултиране формат и да предлага алтернативни решения.

Специално съставената комисия подпомага подготовката на досието, като го редактира и може да поръча изработване на видео материали и мултимедийни документи за подобряване на разбирането му от широката публика. Тя също така гарантира качеството на информацията, като се грижи то да не съдържа маркетингови инструменти, целящи да "продадат" проекта.

За да водят диалог с възложителя, гражданите трябва да могат да намерят отговорите на зададените от тях въпроси в излъчваните информационни материали. Досието е необходимата основа за конструктивен обмен. Колкото по-пълно и откровено е то, толкова по-добра основа за дебат създава. Досието е придружено от резюме на основните точки в рамките на 8-10 страниците.

Разпространението започва едва след като Комисията се е убедила в неговата достатъчна степен на подробност.

Публичните срещи са отворени за всички и предлагат свобода на изразяване при взаимно уважение. Те могат да имат формата на тематични кръгли маси, които обсъждат приоритетно една

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

конкретна проблематика, за да я задълбочат с помощта на външна експертиза. Резултатите помагат на гражданите да се ориентират по-добре.

Специалната комисия определя най-подходящият формат за конкретния проект и за конкретната територия. Тя е отговорна за провеждането на публичните срещи и за събирането на мненията на всички заинтересовани страни. В ролята си на посредник тя трябва да прилага принципите на дипломацията в обществения дебат (равнопоставеност, прозрачност и обосновааност) и да позволи на вносителя да представи и защити идеите си пред широката публика.

Някои от срещите се излъчват на живо по интернет, за да позволят на по-широк кръг хора да ги проследят и да зададат въпросите си, които се публикуват редовно в рубриката "Въпроси и отговори" в интернет.

Допитването се провежда на обществени събрания или по интернет. То може да бъде изнесено и на публични места (пазари, фестивали, събития) или в университети и академии. Ролята на Комисията е да помогне на обществеността да формулира своите очаквания и да подпомогне изразяването на всички гледни точки. Дебатът трябва да осигури възможност за:

- обсъждане на възможностите, създадени от проекта (трябва ли да бъде реализиран или не?);
- разглеждане на съществуващите варианти (каква форма трябва да приеме);
- обсъждане на последствията от проекта върху пространственото планиране;
- обсъждане на въздействието върху околната среда.

Противно на популярното разбиране, всички въпроси се третират с еднакво внимание и като еднакво ценни.

Страните в дебата могат да представят своите становища (подробно изложение с аргументация и документация) в отговор на изказаните мнения. Тези становища често са придружени от приложения (проучвания, видео материали и т.н.). За да бъдат публикувани, те трябва да бъдат изпратени до специалната комисия. Някои от становищата се отделят заради високото качество на техните аргументи и се включват в специално издание.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>Два месеца след приключването на дебатите председателят на специалната Комисия публикува заключение, което съдържа информация за организацията на дебатите, нейните етапи, подробности за темите и разгледаните въпроси. То представя аргументите на страните, като запазва неутралност, безпристрастност и независимост. Едновременно с това председателят на Комисията представя обобщение от няколко страници, което трябва да осветли условията за информиране и участие на гражданите, качеството на обмена, специфичните трудности на конкретния дебат, синтез на аргументите и акцентите, повдигнати от гражданите. Тези два документа разглеждат уроците, извлечени от дебата и доказват на хората, че мненията им са били чути. Те не могат да изразяват становища или решения.</p> <p>Вносителят разполага с 3 месеца от публикуване на заключението и обобщението, за да обяви своето решение и да изложи неговите основания. Всички документи се добавят към досието.</p> <p>Методическият подход на НКПД за периода 2002-2012 г. е обобщен изданието НКПД Методология 2002-2012 (CNDP 2002-2012, Le cahier de méthodologie)²¹.</p>
<p>обща цели на консултациите –</p>	<ul style="list-style-type: none"> – <i>разпространение на информация за проекта</i> <p>Първата цел на НКПД е да предостави на обществеността възможно най-много информация за обсъждания проект – неговите цели, характеристики и потенциално въздействие. Информацията трябва да бъде представена по обективен начин и да бъде широко разпространена така, че да достигне до знанието на всички и да може да бъде използвана. Задача на Комисията е тя да бъде максимално пълна и максимално широко разпространена.</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>осигуряване на възможност на гражданите да изразят мнението си</i> <p>Общественият дебат е периодът, в който всеки гражданин може да вземе думата по обявения проект. Гражданите могат да се изказват на обществени събрания или пък да изразяват мнения и да задават въпроси на специалните сайтове в интернет, по електронна или по обикновена поща. Какъвто и начин да е избрал, всеки има право да получи точен отговор на въпроса си. Невъзможност за отговор трябва да бъде обоснована. По всякакви аспекти на проекта се</p>

²¹ <https://www.debatpublic.fr/file/350/download?token=eJgaTugW>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>приемат всякакви коментари, критики и предложения. Условието е те да бъдат аргументирани и направени с уважение към останалите участници в дебата.</p> <p>За гражданите това е гаранция, че са били чути и че общественият дебат е бил ползотворен.</p> <p>– <i>осигуряване на обратна връзка</i></p> <p>Министърът или министрите, в чиито правомощия е разглеждания въпрос, председателят на Народното събрание, председателят на Сената или публичният служител, отговарящ за съответната политика, публикуват извлечените поуки от обществения дебат и последствията от тях.</p>
<p><i>идентифициране на заинтересовани страни –</i></p>	<p>Терминът <i>"заинтересовани страни"</i> се отнася за всички, които са засегнати или заинтересовани от конкретния въпрос и могат да представят аргументи и различни гледни точки.</p> <p>За да изпълнява мисията си и да бъде референтен орган по отношение на обществения дебат, НКПД развива мрежи, включващи институции, професионални организации, изследователи и компании, работещи за по-добро признаване на културата на обществения дебат.</p> <p>Генералния секретар на НКПД изготвя списък на всички <i>заинтересовани страни</i>, с които НКПД трябва да влезе в контакт.</p> <p>При необходимост се провеждат обсъждания със <i>заинтересованите страни</i> за начините на организиране и формите на обществения дебат.</p> <p>Организираните структури на гражданското общество и представителите на интереси (работодатели, синдикати и др.) са сред основните участници в разискванията.</p> <p>НКПД приема, че <i>заинтересованите страни</i> са носители на информация за целите на обсъжданията и разпространители на информация в техните мрежи. Това допринася за по-добро разбиране на обсъжданите въпроси и за по-широко разпространение на информация на техните членове.</p>
<p><i>форми за ангажиране на гражданите –</i></p>	<p>НКПД използва разнообразни форми за ангажиране на заинтересованите страни, чието прилагане е предварително планирано.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>Обичайните форми включват:</p> <ul style="list-style-type: none"> – срещи по инициатива на местните общности; – мобилни щандове; – специален сайт/платформа в интернет; – регионални конференции на гражданите – семинари; и др. <p>За всеки обществен дебат се подготвя конкретна комуникационна стратегия.</p>
<p><i>технически и други средства –</i></p>	<p>НКПД активно използва средствата на информационните технологии за осъществяване на обществените дебати. В част от инициативите, технологичните инструменти са основно средство за достигане до целевите групи, в други имат допълваща роля.</p> <p>Интернет порталът на НКПД е:</p> <ul style="list-style-type: none"> – източник на информация за организирането на дебатите (дати на срещите, час, зала и т.н.); – средство за масово разпространение на документите за дебата (досието, допълнителни проучвания, гледните точки на страните и т.н.); – място за архивиране на натрупаната обемна информация; – средство за предварителни консултации, позволяващи на Комисията преди началото на дебата да събере въпросите и очакванията на гражданите и да идентифицира ключови приоритетни теми; – място за изразяване и за обмен, където гражданите могат да задават въпроси по проекта или по дебата и да изкажат мнението си. Хартата на модератора определя правилата за използването му. <p>Отговорите на въпросите се публикуват възможно най-бързо. Гражданите могат също да коментират мненията на другите и да влизат в дискусия с тях. При изготвянето на окончателния документ се вземат предвид всички изказани мнения.</p> <p>Порталът публикува също досието и резюмето на проекта; информация за специалната комисия, отговорна за дебата; ръководство за провеждането на обществения дебат и календар на публичните срещи.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<p><i>информация (вкл. статистика) за прилагането –</i></p>	<p>Продължителност на обществените дебати зависи от конкретната тема. Стандартната процедура за дебати, организирани от НКПД по големи проекти включва:</p> <ul style="list-style-type: none"> – подготовка на дебата – 3-6 месеца; – провеждане на обсъжданията – 4-6 месеца; – отговор / вземане на решение – 2 месеца. <p>Съкратената процедура за провеждане на други дебати (по планове, програми или по искане на заинтересовани страни) предвижда:</p> <ul style="list-style-type: none"> – подготовка на дебата – 1-2 месеца; – провеждане на обсъжданията – 15 дни до 3 месеца; – отговор / вземане на решение – 1 месец. <p>Според Годишния доклад за дейността на НКПД през 2017 г.²² е организирана 44 дебати, част от които са планирани в предходния период, а изпълнението на други предстои.</p> <p>Данни за активността на заинтересованите страни, е налична за всяка конкретна консултация.</p>
<p><i>примери –</i></p>	<p>Актуални примери за провеждане на национални обществени дебати са следните инициативи:</p> <p>* Каква е Вашата Европа? – консултации с гражданите за Европа (Quelle est votre Europe? – Consultations citoyennes sur l'Europe) – https://www.quelleestvotreeurope.fr.</p> <p>Консултацията е организирана и проведена от НКПД във всички региони на Франция в периода от 17 април до 31 октомври 2018 г.</p> <p>Инициатор на консултацията е Президента на Френската републиката. Целта е да се започне преосмисляне на европейския проект, като се използва обширен обществен дебат, включващ голям брой граждани. Дебатът осигурява време за открити и широкообхватни дискусии, достъпни за всички граждани на ЕС, за да могат те да изразят своите виждания и ангажираност, да кажат какво мислят за днешната Европа и да очертаят Европа на бъдещето, която те желаят и се надяват да видят.</p>

²² <https://www.debatpublic.fr/file/2760/download?token=vIDD8Hhj>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

На 4 декември 2018 г. НКПД публикува доклад за проведените консултации²³, който прави преглед на целия процес и активността на участниците. В рамките на консултацията са се включили повече от 70 000 участници от общо 97 от 101-те френски департамента, в 400 общини са организирани една или повече консултации с граждани. Малките населени места (села, градове и малки градове с население до 20 000 жители), представляват 54% от общия брой. Организирани са общо 1 082 събития.

Докладът обобщава мненията по обсъжданите теми. Дебатът се определя като безпрецедентен опит на демокрацията на участието, пространство за иновативни дебати, човешки опит. Участниците ясно изразяват своите очаквания за обратна връзка за това как предложенията ще бъдат реализирани. Подчертава се значението на по-голямото участие на гражданите в демократичния живот на ЕС, по-специално чрез разширяване на прилагането на подобни подходи на участие.

* Големият национален дебат – консултации с гражданите за Франция (Le Grand Débat National) – <https://granddebat.fr/>.

Във връзка с актуалните събития във Франция – протестите на "жълтите жилетки", на 14 декември 2018 г. Президента на Републиката обяви намерение за организиране на голям дебат на цялата територия на Франция, за всички французи по четири теми:

- екологичен преход (Transition écologique);
- данъчно облагане и публични разходи (Fiscalité et dépenses publiques);
- демокрация и гражданство;
- държавната организация и публичните услуги (Organisation de l'État et des services publics).

Големият национален дебат стартира на 15 януари 2019 г. и се предвижда да продължи до 15 март.

Консултацията се организира от НКПД, която публикува *съпътстващ консултативен документ* – Mission d'accompagnement et de Conseil pour Le Grand Débat National²⁴, създаден е специален сайт – <https://granddebat.fr/> по всяка тема са публикувани

²³ https://www.queleestvotreurope.fr/fileadmin/_TLEv3/Consultations-citoyennes/CONSULTATIONS-CITOYENNES-SUR-L-EUROPE-rapport-complet.pdf

²⁴ https://www.debatpublic.fr/file/3009/download?token=oeF_FR26

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>предложения и други материали, въпросник и възможност за представяне на предложения.</p> <p>Към 30 януари 2019 г. регистрираните участници в дебата са над 35 000, а изразените мнения са почти 40 000.</p> <p>Наблюдението на процеса, свързан с провеждането на Големия национален дебат във Франция е възможност, в реално време да бъдат установени възможности, приложими за България.</p>
--	---

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

РЕПУБЛИКА ЕСТОНИЯ

РЕПУБЛИКА ЕСТОНИЯ [EESTI VABARIIK]

Обществени консултации при подготовката на правителствените решения

Държавната канцелария [Riigikantselei] на естонското правителство координира инициативата "Партньорство за отворено управление" (ПОУ) в Естония. За правителството на Естония, *отвореното управление* означава упражняване на властта по честен и прозрачен начин и в диалог с гражданите.

Добрите практики за ангажиране на гражданите (Kaasamise hea tava, Good Practice of Engagement)²⁵ в процеса на вземане на решения е партньорски документ за сътрудничество, който определя принципите на партньорството. Спазването на определените принципи осигурява ясни цели, открити отношения и целенасоченост на сътрудничеството между страните. На тази основа се формулират конкретни ангажименти от страна на правителството и на гражданските организации за намиране на общи решения на въпросите, възникващи в хода на съвместната работа.

институционална организация	<p>Правителството на Република Естония [Vabariigi Valitsus Eesti]²⁶</p> <p>Държавна канцелария [Riigikantselei]²⁷</p>
правна рамка	<p>Държавните органи, които разработват проекти на административни и нормативни актове, проекти на концепции, планове за развитие, програми и други са задължени да публикуват текста на предложенията преди влизането им в сила – § 28, ал. 1, т.т. 15-17 от Закона за обществената информация (Avaliku teabe seadus, Public Information Act)²⁸. Правилата за провеждане на обществени консултации са определени в § 4, ал. 2 на Регламента на правителството (Vabariigi Valitsuse reglement)²⁹, според която "заинтересованите страни участват в подготовката на проект или решене по друг въпрос в съответствие с <i>добрата практика на участие</i> (Kaasamise hea tava, Good Practice of Engagement), който се</p>

²⁵ <https://www.riigikantselei.ee/en/good-practice-engagement>

²⁶ <https://www.valitsus.ee/et>

²⁷ <https://www.riigikantselei.ee/et>

²⁸ <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/510072014004/consolide>, последни промени 08.01.2014 г.

²⁹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122011233>, в сила от 01.01.2012 г.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>одобрява от правителството на републиката. Добрата практика на участие се публикувана на уебсайта на правителството на републиката."³⁰</p>
<i>мисия</i>	<p>"Въвеждане на добри практики за ангажиране на гражданите в процеса на вземане на решения"</p>
<i>основни функции</i>	<p>Процесът на вземане на решения както на правителството и министрите, така и на от Парламента (Riigikogu) е отворен и електронен от инициативата за определен акт до публикуването на окончателния вариант в Държавния вестник (Riigi Teataja)³¹ (електронната версия включва пълните текстове на всички закони).</p> <p>Обществени консултации се провеждат при инициативи за политики със значително влияние върху отделни групи по интереси или върху обществото като цяло. Основният принцип е, че колкото по-голямо е очакваното въздействие, толкова по-отворени трябва да бъдат възможностите за участие. Нуждата от обществено участие и формата му се решават по време на оценката на въздействието. Ангажирането на участниците става при подготовката на проект на решение със значително въздействие или от значителен интерес. То е подчинено на следните принципи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – гражданите и техните организации имат правото да участват в определяне на решения, които им влияят. – балансираност на стратегическите документи чрез включване на групи по интереси от всички сектори във вземането на решение. – общественият интерес винаги е водещ. – откритост, прозрачност и гъвкавост: гражданите трябва да разполагат с цялата налична информация и мненията им да получат реално отражение.
<i>обект на консултациите</i>	<p>Добрите практики за ангажиране на гражданите в процеса на вземане на решения се прилагат от правителството на Естония при подготовката най-малко на следните нормативни актове и (стратегически) документи:</p>

³⁰

³¹ <https://www.riigiteataja.ee/index.html>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<ul style="list-style-type: none"> – законопроекти и техните промени; – проекти на документи на правителството за регулация; – проекти на укази на министерствата; – концепции, политики, планове за развитие и програми, които са важни за развитието на страната; – проекти на законодателство на институциите на Европейския съюз и други стратегически документи (зелени и бели книги); – инструкции и процедури за предоставяне на публични услуги; – конвенции и международни споразумения, както и документите, подготвяни за тези цели, които упражняват влияние върху обществото.
<i>задължени лица</i>	Държавните органи – правителството и министрите
<i>инициатори на обществени дебати</i>	Консултации се организират при подготовката на законопроекти или решения на ниво министри или Министерски съвет. Обществените консултации и ангажирането на обществеността се прилагат и при формиране на позиции на правителството по въпроси на ЕС.
<i>организация на изпълнението –</i>	<p>Заинтересованата правителствена институция подава съобщение за Намерение за разработване на законопроект или Предложение за подготовка на стратегически документ или друг документ със значително въздействие през Информационната система за проекто-документи или, когато е приложимо, пряко до заинтересованите групи за събиране на предложения и изразяване на мнения.</p> <p>По въпроси, свързани с ЕС, институциите информират заинтересованите групи за инициатива на Европейската комисия и прилагат проект на позиция на правителството на Естония, придружен от обяснителна бележка. Институцията трябва да информира заинтересованите групи за развитието на дебата в институциите на ЕС и ако позицията на Естония бъде променена, да ги уведоми за промените. Ако проектът е придружен от доклад за оценка на въздействието, той също се предоставя заедно с проекта за обществени консултации.</p> <p>Институцията предоставя на заинтересованите групи информация за началото на обществените консултации. Тя трябва да обясни защо е необходим проекта, каква е целта на консултирането с</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

гражданите, какъв е обхватът на консултацията и какво предстои, в това число:

- включените заинтересовани групи;
- какви мнения се търсят;
- начин и срокове за изразяване на мнения от заинтересованите групи;
- описание на по-нататъшни действия.

На гражданските организации се дава адекватен срок за обратна връзка. Обществените консултации са с продължителност четири седмици, като в отделни оправдани случаи могат да бъдат съкратени. Периодът се удължава в случаи на по-обемни проекти или други основания.

Каналите за провеждане на консултации се подбират в съответствие с възможностите на гражданите и заинтересованите групи за достъп до документите, изпратени за консултация. Ако консултацията предполага участие на широката общественост, информацията се публикува в Информационната система за проекто-документи и чрез нея в Мрежата за участие или чрез други канали по целесъобразност.

Заинтересованите групи трябва да получат адекватна обратна връзка в разумен срок, обичайно около 30 дни след края на консултациите. Ако консултациите продължат повече от 3 месеца или се провеждат на няколко етапа, институцията съставя междинно резюме на получените мнения и съответно промените в графика на консултациите, ако има такива, и уведомява заинтересованите групи.

Вземашите решения трябва да бъдат уведомени за резултатите от консултациите със заинтересованите групи. Подготвеното резюме включва списък на поканените в консултацията заинтересовани групи, представя направените предложения и коментари, обяснява основанията за предложенията или коментарите и съдържа обосновка.

Резюмето се прилага към решението и се изпраща на всички заинтересовани групи. Ако анализът на консултацията изисква по изключение повече от 30 дни, на заинтересованите групи се

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>изпраща информация за новия срок. Резюмето се публикува в Информационната система за проекто-документи заедно с проекта.</p> <p>След приключване на обществени консултации по важни проекти институцията анализира консултативния процес, включително дали са постигнати целите, подходящи ли са били методите, участието на заинтересованите групи в консултациите, ефективност на осигурената обратна връзка и удовлетвореност на заинтересованите групи от консултациите. За целта институцията иска и оценката на самите заинтересовани групи за проведената консултация. Резултатите от оценката се вземат предвид при планиране и организиране на следващи обществени консултации.</p> <p>Всяко министерство има координатор за публичните консултации, който отговаря на всички общи въпроси относно управлението на процеса на ангажиране в министерството или ако не е ясно кой служител отговаря за подготовката на проекта.</p>
<p><i>обща цел на консултациите</i></p>	<p>Целта на общественото участие е да се повиши качеството на управленските решения и да засили тяхната обществената легитимност.</p>
<p><i>идентифициране на заинтересовани страни</i></p>	<p>Правителството ангажира групи по интереси в процеса на вземане на решения, за да гарантира високо качество и легитимност на своите решения. Процесът започва с предоставяне на балансирана и обективна информация, която дава възможност на участниците да разберат целта на консултациите и да формират мнение.</p> <p>Обществени консултации се провеждат на всички етапи от процеса, тоест при формулиране на проблема, определяне на целите, анализ на алтернативни решения и подготовка на проект на политиката.</p> <p>Всяка институция трябва да определи групите по интереси, които ще бъдат засегнати от решението. Това може да са групи от физически лица, юридически лица или неформални асоциации, които бъдещото решение ще засегне или които са изразили ясно интереса си в областта. Участието не изисква правно установен статут. Специално внимание се отделя на балансираното представителство на интереси.</p> <p>Задължение на министерствата е да определят заинтересованите групи, които трябва да бъдат ангажирани, етапите на процедурата и първоначалните срокове за подготовката на проекта на документ, и</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>да посочат имената и информация за контакт с отговорните служители. Това трябва да стане не по-късно от момента, в който намерението за законопроект или предложението за стратегически документ се изпраща за официални консултации между министерствата. Посочената информация се представя едновременно с намерението или предложението. Министерствата трябва да публикуват на сайтовете си контакти на звеното, осигуряващо информация за целите на консултацията.</p>
<p><i>форми за ангажиране на гражданите</i></p>	<p>Формите, които правителството използва за ангажиране на гражданите в процеса на вземане на решения, са следните:</p> <ul style="list-style-type: none"> – информиране, когато се предоставя информация за планираните решения и/или законопроекти или проекти на стратегически документи; – консултиране, когато групите по интереси и представителите на граждански организации са поканени да изразят мнения и предложения; – участие, когато става въпрос за участие в развитието на законопроекти или проекти на стратегически документи и целта е да се осигури ангажимент за подготовката им. <p>Формите за ангажиране, преобладаващо разчитат на средствата на информационните технологии, но при по-значими инициативи се организират и срещи, кръгли маси и др.</p>
<p><i>технически и други средства</i></p>	<p>Платформата "Участие в мрежата" (Osalusveebi)³² се поддържа от Държавната канцелария и осигурява възможност за:</p> <ul style="list-style-type: none"> – представяне на идеи и предложения пред правителството; – събиране на подписи, за подкрепа на идеи и предложения; – изразяване на становища по текущите проекти; – търсене на законодателство или стратегически документи. <p>Правителството отговаря на всички подадени идеи, предложения и мнения.</p> <p>За изразяване на становища по текущите проекти се изисква регистрация и Платформата "Участие в мрежата" препраща към Системата за електронни консултации (Eelnõude infosüsteem)³³.</p>

³² <https://www.osale.ee/>

³³ <https://eelnoud.valitsus.ee/main#FC92PM5g>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

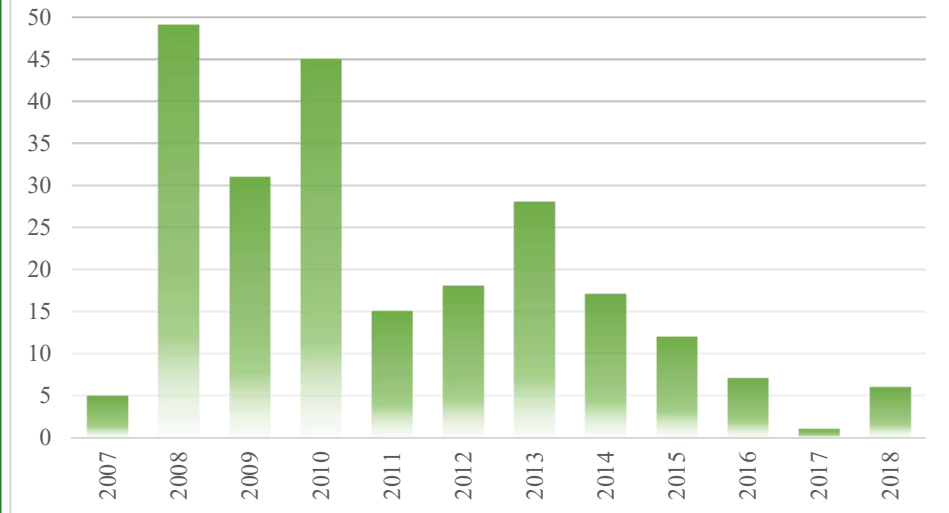
по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>Достъпът до <i>Системата за електронни консултации</i> става чрез идентификация чрез лична карта.</p> <p><i>Системата за електронни консултации</i> позволява на регистрираните потребители да следят процеса на изготвяне, изразяване на становища по проекти, които са в процес на обществено обсъждане или при одобрение. Системата поддържа и абонамент за известия по електронна поща относно проекти на решения.</p> <p>Ако участниците имат някакви въпроси относно конкретния проект, за който се иска становище, те трябва да се обърнат към длъжностното лице, което отговаря за подготовката на конкретното решение.</p>
<p><i>информация (вкл. статистика) за прилагането –</i></p>	<p>Когато се разработват проекти на актове или решения, институцията се консултира със заинтересовани групи и с гражданите на възможно най-ранен етап от процедурата и по време на целия процес. Във всеки случай е необходимо провеждане на обществени консултации на два етапа от процедурата:</p> <ul style="list-style-type: none"> – когато се иска мандат за разработване на проекта; и – когато проектът вече е бил разработен. <p>Обществените консултации са с продължителност <i>четири седмици</i>, като в отделни оправдани случаи срокът може да бъде съкратен. Периодът се удължава в случаи на по-обемни проекти или други основания.</p> <p>Обратна връзка се осигурява в рамките на разумен период от време, обикновено в рамките на <i>30 дни</i> след края на консултацията. Ако консултацията трае повече от три месеца или се провежда на няколко етапа, правителственият орган съставя, според случая, междинно резюме на получената по време на консултацията обратна връзка. Заинтересованите страни се уведомяват при промени на графика на консултациите.</p> <p>За периода от 28.06.2007 г. до края на 2018 г. чрез <i>Платформата "Участие в мрежата"</i> са проведени 234 консултации:</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Общият брой на получените коментари чрез платформата е 316. Най-голям брой коментари е събрало обсъждането на *проекта на Закон за трудовите договори – 27*, обсъждан в периода 10.01 – 04.02 2008 г.

примери –

Актуална инициатива на естонското правителство е подготовката на нова стратегия за Естония 2035³⁴. Разработването на стратегията е отговорност на Стратегическата служба на Държавната канцелария. Целта на Естония 2035 е да създаде рамка за дългосрочно планиране за Естония чрез:

- консолидиране и съгласуване на политиките за развитие в контекста на националните и ключовите международни цели;
- установяване на дългосрочна финансова рамка въз основа на консолидирани цели за развитие;
- осигуряване на базата за планиране и използване на еврото в следващия период.

Подходът за разработване на стратегията предвижда:

- активно участие на всички заинтересовани страни.
- цели на участието: 1) **идеи**; 2) **чувство за собственост**, което увеличава постигане на целите на стратегията след нейното приемане; 3) **процес на обучение**.
- гражданското участие като образователен процес – обучение на гражданите и асоциациите, създаване на общо мислене

³⁴ <https://www.riigikantselei.ee/et/Eesti2035>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>(напр. разбиране на дейностите, които трябва да се планират със стратегии и кои не са).</p> <ul style="list-style-type: none"> – участниците имат възможност да изразят мислите си в процеса, но имат и възможност да се вслушат в мислите и целите на другите, за формиране на съгласие. – участието не трябва да се основават на темата, а на проблеми – това означава, в дискусиите да участват представители на различни групи. – подготовка на висококачествени материали и общи препоръки преди обсъжданията. – изискване участниците да бъдат предварително подготвени за дискусиите. – участие на "неорганизиран" активни граждани (т.е. такива, които не принадлежат към представителната организация). – осигуряване на достъп и възможност за младежи, хора със специални нужди, естонци с различен майчин език, естонци, живеещи в чужбина, приятели на Естония и др. – включване на местните власти чрез естонската организация (Естонска асоциация на градовете и общините). – използване на съществуващи уеб средства, платформи за участие. – насърчаване на създаването на възможности / технически решения (вкл.: електронна поща, електронни платформи, Facebook и др.), чрез които участниците да могат да комуникират и обменят идеи. <p>Процесът на подготовката на стратегията Естония 2035 започва през м. юни 2018 г. със семинар бе открит от министър-председателя Юри Ратас (Jüri Ratas), на който са присъствали 167 представители на над 100 организации. Към момента са проведени 6 събития под формата на публични дискусии³⁵.</p> <p>Създадени са различни възможности за включване чрез интернет в обсъжданията по стратегията:</p> <ul style="list-style-type: none"> – официална страница на инициативата – https://www.riigikantselei.ee/et/Eesti2035;
--	--

³⁵ <https://www.riigikantselei.ee/et/valitsuse-toetamine/strateegia-eeesti-2035/strateegia-eeesti-2035-toimunud-uritused>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<ul style="list-style-type: none"> – тема за обсъждане в Платформата "Участие в мрежата" (Osalusveebi) – https://www.osale.ee/konsultatsioonid/index.php?page=consults&id=299 – страница за обсъждане в Портала за граждански инициативи (Rahvaalgatus.ee platvormist) на Парламента (Riigikogu) – https://rahvaalgatus.ee/initiatives/390151d0-8913-4151-91b3-4127f1a2ef06; и др. <p>Предвижда се Стратегията Естония 2035 да бъде завършена в началото на 2020 г.</p>
<p><i>други форми на гражданско участие –</i></p>	<p>Платформата "Участие в мрежата" (Osalusveebi)³⁶ се поддържа от Държавната канцелария и осигурява възможност за:</p> <ul style="list-style-type: none"> – представяне на идеи и предложения пред правителството; – събиране на подписи, за подкрепа на идеи и предложения; – изразяване на становища по текущите проекти; – търсене на законодателство или стратегически документи. <p>Правителството отговаря на всички подадени идеи, предложения и мнения.</p> <p>Парламентът (Riigikogu) поддържа Портал за граждански инициативи (Rahvaalgatus.ee platvormist, Citizen Initiative Portal). Платформата позволява на всеки гражданин да прави предложения за подобряване на социалния живот или за промени в някой закон. Направените предложения и инициативи се обсъждат в рамките на платформата и събират (цифрови) подписи. За да бъде разгледано определено предложение, то трябва да събере най-малко 1 000 подписа. Чрез платформата може да следи какво мислят парламентарните комисии по предложението и евентуалния проектозакон.</p> <p>Други платформи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – VOLIS.EE (www.volis.ee – платформа, която дава възможност на местното население да участва в процесите на вземане на решения на местното самоуправление и предоставяне на обществени електронни услуги за жителите).

³⁶ <https://www.osale.ee/>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>– Гражданин OS (www.citizenos.com) – Платформата позволява създаване и подписване на документи заедно и да обсъждате и да спорите за важни въпроси в общността.</p>
<p><i>специфични характеристики –</i></p>	<p>Ангажирането на гражданите в процеса на вземане на решения е пряко свързано с правната политика и политиката за добро регулиране.</p> <p>В съответствие с Решение на Парламента (Riigikogu) от 2011 г.³⁷, тенденциите за развитие на <i>правната политика</i> са обект на ежегоден преглед. Това Решение на Парламента (Riigikogu) определя общите принципи и дългосрочните цели на правната политика, които публичните органи трябва да вземат предвид при планирането на своите дейности. Решението определя "правен стандарт за качество на законодателството", както и извършването на <i>оценки за въздействието на регулациите</i>. Отделен раздел е посветен на участието на заинтересованите страни (Раздел IV) и изискването правителството да разработи и установи процедурата за представяне на проектите за решения за обществено обсъждане, както и да представя на резултатите от тези обсъждания на Парламента (Riigikogu).</p> <p>В изпълнение на Решението от 2011 г. Правителството приема Правила за добра законодателна практика и изготвяне на законодателни актове (Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri, Rules for Good Legislative Practice and Legislative Drafting)³⁸, а през 2012 г. е приета и Методология за оценка на въздействието (Mõjude hindamise metoodika)³⁹.</p> <p>От 2012 г. министърът на правосъдието представя годишен доклад на Парламента (Riigikogu) относно развитието на правната политика. Последният Доклад за развитието на правната политика през 2018 г. (Õiguspoliitika arengusuunad aastani 2018: ettekanne elluviimise kohta 2018. aastal)⁴⁰ прави преглед на правната политика, включително прилагането на процедурите, свързани с оценка на въздействието на регулациите. Отчита се, че прилагането на оценките на въздействието става по-значимо, заинтересованите</p>

³⁷ <https://www.riigiteataja.ee/akt/307032011001>

³⁸ <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/508012015003/consolide>, <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122011228>, в сила от 01.01.2012 г.

³⁹ https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/elfinder/article_files/mojude_hindamise_metoodika.pdf

⁴⁰ https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/oiguspoliitika_arengusuundade_taitmine_2018.pdf

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>страни са включени по-систематично, а необходимостта от тези оценки се разбира по-ясно от всички страни, включени в процеса.</p> <p>Констатира се, че генералните цели на доброто законотворчество все още не са изпълнени, както и необходимостта от постигане на съгласие по отношение на прилаганите подходи в ежедневната практика. Специално внимание е обръща на извършването на прегледи за прилагането на законите (последваща оценка) и ролята на тези прегледи за подобряване на качеството, включително юридическия език, използван от законодателите.</p>
--	--

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Кралство Дания

КРАЛСТВО ДАНИЯ [KONGERIGET DANMARK]

Практики за обществени консултации

Правителството на Кралство Дания от години е ориентирано към подход на широко участие на гражданите в политическия процес. Този подход е част от модернизацията и структурните промени в управлението, които са ориентирани към въвеждане на консенсусен модел за вземане на решения. Част от институционалните иновации, които отличават Дания като водеща в демокрацията на участие, са технологичната оценка на участието и институционализирането на консенсус-конференциите в средата на 1980-те, както и общественото участие в пространственото и екологичното планиране на общинско ниво, записано в закона през 1990-те.

За получаване на становища и мнения на заинтересованите страни правителството е създадо **Портал за изслушвания** [на заинтересованите] – <https://www.hoeringsportalen.dk/>. Целта на Портала е да предостави на обществеността единен вход към проектите на нормативни актове и др. документи, да публикува отговори на консултациите и така да осигурява по-голяма откритост на законодателния процес. Заинтересованите граждани, фирми, организации и др. могат да видят отговорите на своите предложения.

Министерствата са длъжни да използват Портала, за да публикуват:

- законопроекти, придружени с писма за консултация и списък на заинтересованите страни;
- проекти на изпълнителни заповеди, ако за тях е предвидена консултация, придружени с писмо за консултацията;
- получени отговори от консултации по актове, които се изпращат на Парламента (Folketing) – публикуването се извършва най-рано след изтичане на крайния срок за консултациите и не по-късно от момента, в който предложението се представя на Парламента (Folketing);
- консултации по проекти на регламенти на ЕС.

Следва да се отбележи, че задължението за публикуване на материали на Портала за изслушвания се прилага, само ако се предвижда консултиране с външни лица.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Министерствата имат възможност да използват Портала, за да публикуват:

- други материали, свързани с разработване на правни текстове;
- доклади и др. материали, свързани със законопроекти в консултация, напр. проучвания от бизнес групите и др.;
- информация от изслушвания в Парламента (Folketing).

Данните от Портала <https://www.hoeringsportalen.dk/> показват, че за периода 2004-2018 г. са проведени **12 406** обществени консултации.

Източник: <https://www.hoeringsportalen.dk/>

Поддържката на Портала <https://www.hoeringsportalen.dk/> се осигурява от структура в рамките на Министерството на правосъдието.

Принципите, които датското правителство прилага, са базирани на убеждението, че електронната част на е-участието е допълнение към прякото участие под формата диалог чрез преки срещи, а не го заменя. Това включва отваряне на решения за участие, предоставяне на адекватна и разбираема информация, процедурна прозрачност, внимателна селекция и осигуряване на достатъчни ресурси.

Дания е лидер в цифровизацията на управлението. Класацията на Европейската комисия за цифровизация поставя устойчиво Дания сред най-напредналите в това отношение държави в Европа по индикатори като човешки капитал, цифрови умения, използване на интернет и цифровизация на бизнеса. Всички тези факти повдигат основателни очаквания спрямо е-участието на обществото. Не липсват обаче и затруднения. Въвеждането на реформите "New Public Management" засили

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

централизацията и професионализацията в административните и политическите процеси в страната и в резултат стесни възможностите за участие във формулирането на политики и в местната демокрация.

Цифровизацията е мисия на датското правителство. Настоящият сериозен напредък е резултат от неговите действия. С действията си правителството на Дания се стреми да рационализира публичните услуги на всички нива на управлението и да използва цифровизацията на тези услуги за насърчаване използването на ИКТ от гражданите. **Дигиталната стратегия за периода 2016-2020 г.** (Den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi 2016-2020, Digital Strategy 2016-2020)⁴¹ определя посоката на датския публичен сектор за цифровизация, в тясно взаимодействие с бизнеса и промишлеността. Стратегията предвижда изграждането на базата за силна и сигурна цифрова Дания, съвместно с предприятията и публичните институции на местно, регионално и централно ниво.

Няма универсален метод за всякакво участие, съответно няма и дигитален инструмент, който да обслужва всяко електронно участие. Нужно е осигуряване на цялостен комплект от инструменти (проучвания, обучителни платформи, средства за набиране на идеи, форуми за дебат, "таг" системи в социалните мрежи, клъстерен анализ и т.н.), за да бъдат проектирани нужните процеси на участие с подходящите цифрови инструменти. Уроците от практиката са довели до разработването на инструмента EngageSuite, който предоставя възможност за конструиране на сложни онлайн или съчетани процеси. Факторите за успех или провал на участието по принцип са валидни и за е-участието.

Иновативни подходи за гражданско участие

Разгледана е специфична практика, която се осъществява чрез **Фондация Датски технологичен съвет (ДТС)** [Fonden Teknologirådet, Danish Board of Technology Foundation]⁴². Фондацията е създадена в обществена полза като приемник на независим съвет към Министерство на науката, иновациите и висшето образование. ДТС е признат за глобален лидер в технологичната оценка на участието и в темата като цяло. През 2010 г. печели наградата Джим Крейтън на Международната асоциация за обществено участие за "траен и значим принос към практиката на обществено участие и за иновативни и творчески подходи".

⁴¹ <https://en.digst.dk/policy-and-strategy/digital-strategy/>

⁴² <http://www.tekno.dk/about-dbt-foundation/?lang=en>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

ДТС е инициатор на изработването на методологията "Гледните точки на света" (World-Wide Views)⁴³, която подпомага включването на позициите на гражданите в преговорите за промените в климата и биоразнообразието на ООН и координира провеждането на три глобални консултации.

<i>институционална организация</i>	Фондация Датски технологичен съвет [Fonden Teknologirådet, Danish Board of Technology Foundation]
<i>мисия</i>	Мисията на Датския технологичен съвет е да работи за това развитието на обществото да се ръководи от информирано и далновидно сътрудничество между гражданите, експертите, заинтересованите страни и вземащите управленски решения.
<i>организация</i>	<p>ДТС е съставен от 7 членове и секретариат от 25 души. Секретариатът включва мениджъри на изследователски проекти в широк кръг от компетентности, служители и студенти-асистенти. Персоналът е разпределен в два екипа: национален и международен. Националният екип разработва и подпомага процесите на ангажиране и съвместно създаване и съветва 98 датски общини и 5 региона на проектен принцип. Той също така прави проучвания и съветва националната изпълнителна и законодателна власт.</p> <p>Международният екип координира и изследва процеси и осигурява подкрепа на вземащите решения на европейско и международно ниво (включително ООН) посредством проекти, финансирани от програма Хоризонт 2020, частни фондации и проектно финансиране от национални правителства.</p>
<i>основни функции и методи</i>	<p>ДТС осигурява база за разнообразни форми за участие, които предоставят на отговорните за вземане на решения ценна информация за нагласите на гражданите по отношение на политическите приоритети.</p> <p>– срещи за диалог – организиране на форум, на който граждани, заинтересовани страни и политици в малки групи се канят да обсъждат конкретни теми; диалога се модерира от ДТС, а резултатите се разпространяват.</p>

⁴³ World Wide Views е глобална гражданска консултативна инициатива. Резултатите от консултациите с гражданите в световен мащаб се предоставят на лицата, отговорни за вземането на решения. Инициативата осигурява уникален поглед върху световното обществено мнение по сложни въпроси на управлението, които се обсъждат и договарят на глобално ниво, например ООН.
<http://wwviews.org/>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<ul style="list-style-type: none"> – бюджетиране чрез участие – процес, ориентиран към резултатите, който дава възможност на гражданите да правят препоръки, свързани с общинския бюджет, а политиките получават по-добре обосновани и жизнеспособни предложения за решения. – отворено пространство – метод, използван както в големи, така и в малки групи, където участниците обсъждат критични и сложни въпроси, засягащи бъдещето; всеки участник допринася с индивидуалната си компетентност и креативност и влияе пряко върху крайния резултат. – семинар за сценарии – основава се предварително формулирани сценарии за бъдещо развитие в дадена област или тема и обхваща три фази: критика, визия и изпълнение. – гражданска среща на върха – позволява на лицата, които вземат решения, да тестват опции за политика на представителна извадка за населението; политиките получават ясни отговори и аргументи за вземане на трудни, чувствителни решения от участващите граждани. – онлайн ангажиране на гражданите ... дава възможност за достигане до много граждани наведнъж, за да се консултира и да ги включи в планирането и развитието на политическите програми.
<i>обект на консултациите</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Нови форми на управление; – Формулиране на визии за прилагане на национални стратегии в различни области на обществена политика на местно ниво; – Определяне на приоритети за участието на Дания в общите политики и процеси на ЕС.
<i>обща цел на гражданското участие</i>	<p>Целите на участието и ангажирането на гражданите се определят в съответствие с конкретния въпрос, който е обект на разглеждане. Практиките на ДКТ са свързани със следните цели на гражданското участие:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Съвместно определяне на националните приоритети; – Проверка на идеите, които управлението генерира; – Събиране на доказателства за предстоящи решения; – Рационализиране на публичните услуги; – Постигане на информирано и прозорливо сътрудничество.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

*подходи за
ангажиране на
гражданите*

Е-участието се търси най-активно на общинско и регионално ниво. През десетилетието 2000-2010 г. практиките в областта преминават през период, в който практиката на участие е напълно отделена от цифровизацията. През този период експерименти за електронно участие се правят най-вече с допускането, че ще намалят цената и натоварването за администрацията, свързани с процеса на участие на гражданите.

Администрациите са задължени по закон да отговарят на всички запитвания на гражданите и това често води до претоварването им. Датските анализатори привеждат примери, в които администрациите се опитват да "претупат" процеса на включване с използването на *опростено е-участие*. Някои от тях залагат на възможностите на Фейсбук, но скоро откриват, че с неструктурираните, отворени услуги, които предлага, е лесно да бъде започнат разговор с гражданите, но е почти невъзможно той да бъде направляван/ модерирани, ако например се отклони от същината на въпроса. Така множество групи в социалните медии, създадени от местни и регионални администрации, с времето потъват в мълчание без да могат да предоставят възможност за участие, каквото е било първоначалното им намерение.

От 2014 г. се прилага подход към *е-участието* от второ поколение. Първият пример е от местното самоуправление – *Визии за община Олбор – участие на гражданите*⁴⁴. Община Олбор (Aalborg) в сътрудничество с ДТС и изследователи от Университета в Олбор (Aalborg University (AAU)) разработва процес за генериране на визия за прилагането на много непопулярна национална стратегия за реформи в обществените училища. В този процес са преплетени различни цифрови инструменти в един мулти-методен процес на участие с прогнозна цел. Процесът включва флешмоб със студенти, интервюта Vox pops с граждани, срещи с учители и училищни лидери, семинари със заинтересовани страни и завършва с мащабното събитие "визионерски ден", на който 1 300 участници формулират визията си за прилагане на училищната реформа.

Във Фейсбук е създадена страница за разпространение на резултатите и събиране на информация от широката общественост, но това далеч не е единственият използван цифров инструмент.

⁴⁴ Visions for the Municipality of Aalborg – citizen involvement, <http://www.tekno.dk/project/visions-for-the-municipality-of-aalborg-citizen-involvement/?lang=en>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Университетът в Олбор създава интерактивна база данни за събиране на всички предложения и анализирането им чрез визуални средства като клъстерен анализ.

На самия визионерски ден участниците поставят "тагове" на своите предложения с тематична ключова дума, за да има възможност за сравнения и групиране на широк кръг от параметри. Вместо окончателен набор от препоръки, процесът произвежда каталог с визии и предложения, който администрацията да използва за вдъхновение, за проверка на вътрешни идеи и като доказателствен материал.

В периода 2014-2018 г. европейски консорциум, финансиран от ДТС, работи за включване на визиите на гражданите в процеса на определяне на приоритети за **Програмата за финансиране на научни изследвания и иновации на ЕС – ХОРИЗОНТ 2020**.⁴⁵ В този процес е използван *дигитален инструмент за консултации*, направен по поръчка за допълване и подсилване на структурирана серия от присъствени дискусии между граждани, изследователи и политици.

Първата стъпка са уъркшопове за определяне на визия, проведени във всички държави членки на ЕС, на които гражданите подпомагат определянето на визия за бъдещите научни изследвания и иновации. Тези визии са предадени на съвместен уъркшоп, където граждани-представители на държавите, се срещат с експерти за очертаване на възможни програми за научни изследвания и иновации.

Предложенията се включват във втори кръг от национални уъркшопове, допълнени с онлайн консултация с участието на 3000 души, за да се потвърди и обогати резултата от съвместната работа.

Накрая резултатите се представят на интерактивна конференция, на която представители на институциите на ЕС, експерти и консорциумът ги преобразуват в конкретни изследователски теми за рамковата програма на Комисията.

Към момента е видно, че половината от тях са изцяло или частично изпълнени.

⁴⁵ Your public engagement partner in Horizon 2020 – <http://www.tekno.dk/project/engage2020-engaging-society-in-horizon-2020/?lang=en>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<p><i>технически и други средства</i></p>	<p>Наред с класически и иновативни "нетехнологични" методи за гражданско участие, ДТС разработва и прилага различни технически средства, които за увеличаване на възможностите за ефективно гражданско участие.</p> <p>В рамките на проект Инструменти и съвети за мобилно и цифрово участие на младежи в цяла Европа⁴⁶ е създадена открита и лесна за използване онлайн платформа за участие, включваща и различни мобилни инструменти и приложения за смартфони и таблети. Целта е привличане на повече млади хора в процеса на вземане на политически решения и увеличаване на доверието на младите хора в европейските институции.</p>
<p><i>информация (вкл. статистика) за прилагането –</i></p>	<p>Общият подход на ДТС за планиране и реализация на инициативите, свързани с гражданско участие предполага отчитане на спецификата на всяка конкретна инициатива и нейните цели.</p> <p>Като примери за мащабите за включване на гражданите / заинтересованите страни могат да се посочат:</p> <ul style="list-style-type: none"> – "Гледните точки на света" (World-Wide Views)⁴⁷ – в обсъжданията са се включили над 10 000 граждани от 76 държави, проведени са 97 публични дебати. – "Ангажиране на цяла Европа в оформянето на желаното и устойчиво бъдеще" (Engaging all of Europe in shaping a desirable and sustainable future)⁴⁸ – повече от 1 500 граждани от 30 европейски държави, формулирани са 23 предложения, основаващи се на гражданите за "Хоризонт 2020", предложенията са валидирани и обогатени чрез онлан консултация с повече от 3 400 участници⁴⁹. – "Визии за община Олбор – участие на гражданите" – проведени са серия тематични обсъждания (5), ангажирани са конкретни целеви групи, получени са повече от 5 400 мнения и предложения, на заключителната публична среща участват повече от 200 граждани⁵⁰.

⁴⁶ EUth – Tools and Tips for Mobile and Digital Youth Participation in and across Europe, <http://www.tekno.dk/project/euth-tools-and-tips-for-mobile-and-digital-youth-participation-in-and-across-europe/?lang=en>

⁴⁷ <http://climateandenergy.worldviews.org/wp-content/uploads/sites/3/2015/07/Synthesis-WWV-EN-web.pdf>

⁴⁸ <http://www.tekno.dk/article/citizens-based-suggestions-for-horizon-2020-topics/?lang=en>

⁴⁹ http://www.cimulact.eu/wp-content/uploads/2017/01/cimulact_WP4_highlights_red.pdf

⁵⁰ <https://www.aalborg.dk/nyheder/alle-nyheder/2018/11/borgernes-oensker-til-fremtidens-aalborg-kan-nu-laeses>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект "АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО", реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

КАНАДА

КАНАДА [CANADA]

Практики за обществени консултации

Ангажиментът на правителството на Канада за *отворено управление* се основава на дълга история на прозрачност и отчетност, създадена първоначално с влизането в сила на Закона за достъп до информация през 1983 г.⁵¹, последван от Федералния закон за отчетността през 2006 г.⁵², който въвежда *проактивното* предоставяне на правителствена информация. През 2012 г. правителството се присъедини към Партньорството за отворено управление и през юни 2013 г. правителството одобри Хартата на Г8 за отворените данни⁵³. През 2014 г. правителството приема Директива за отворено управление⁵⁴, която насърчава практики за управление на информацията, които позволяват проактивното и непрекъснато публикуване на правителствена информация.

От октомври 2018 г. Канада е съпредседател на Партньорството за отворено управление за период от една година.⁵⁵

Контекстът, в който се организира процеса на обществено участие, се промени значително през последното десетилетие. Демокрацията в разнообразните ѝ форми – гласуване, участие в организации (групи на заинтересованите страни) и комуникация с избрани представители, министри и членове на правителството са основните средства, чрез които гражданите участват в развитието на политики, програми и законодателство. В последните години обаче различни фактори промениха радикално социалните, културните и икономическите условия в Канада. С увеличаването на разнообразието на канадското население и необходимостта хората да бъдат по-добре образовани, информирани и подготвени за участие във формулирането на политики, които ги засягат, правителството трябва да адаптира средствата си за включване на гражданите в процеса.

Консултациите със заинтересованите страни и ангажираността на гражданите се осъществяват чрез активен двустранен диалог, независимо дали е лично или онлайн. Тази дейност дава възможност на правителството да вземе предвид възгледите, опасенията, идеите и предложенията на обществеността при разработването или оценката на правителствените политики, програми, услуги и инициативи.

⁵¹ Access to Information Act (R.S.C., 1985, c. A-1), <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/A-1/>, последни промени 05.11.2018 г.

⁵² Federal Accountability Act (S.C. 2006, c. 9), <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/F-5.5/>, последни промени 31.12.2011 г.

⁵³ G8 Charter on Open Data, <https://opendatacharter.net/>

⁵⁴ Directive on Open Government, <http://www.tbs-sct.gc.ca/pol/doc-eng.aspx?id=28108>

⁵⁵ <https://open.canada.ca/en/content/canadas-role-2018-2019-co-chair-open-government-partnership>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<p><i>институционална организация</i></p>	<p>Правителство на Канада [Government of Canada]</p> <p>Правителството на Канада, министерствата и държавните агенции прилагат обща политика за отворено управление, която е адаптирана за отделните институции, съобразно техните компетентности.</p>
<p><i>правна рамка</i></p>	<p>Специфичните задължения за провеждане на обществени консултации са определени в два основни акта:</p> <ul style="list-style-type: none"> – по отношение на разработването на първични закони – Директива на кабинета за законотворчеството [Cabinet Directive on Law-Making]⁵⁶. – разработването на подзаконови нормативни актове от м. септември 2018 г. се осъществява съгласно Директивата на кабинета за регулирането [Cabinet Directive on Regulation, CDR]⁵⁷, която заменя Директивата на кабинета за регулаторното управление, 2012 [Cabinet Directive on Regulatory Management, CDRM 2012]⁵⁸. <p>От м. септември 2018 г. е в сила нова Политика за регулаторно развитие (Policy on Regulatory Development)⁵⁹, която замества Ръководството за ефективни регулаторни консултации⁶⁰.</p> <p>Правителствената политика за регулаторно развитие изисква заинтересованите и засегнатите страни да бъдат консултирани по разработването или изменението на правните актове, изпълнението на регулаторните програми и оценката на регулаторните дейности спрямо заявените цели. Тя включва систематични усилия от страна на всички структури на правителството да се осигури на заинтересованите и засегнатите страни възможността да участват в отворени, смислени и балансирани консултации на всички етапи от законодателния процес, т.е. разработване, прилагане, оценяване и преглед. Консултациите трябва да бъдат вплетени във всички аспекти на развитието на политика, в това число в дискусиите кой</p>

⁵⁶ <https://www.canada.ca/en/privy-council/services/publications/guide-making-federal-acts-regulations/guide-making-federal-acts-regulations-cabinet-directive-law-making.html>

⁵⁷ <https://www.canada.ca/en/treasury-board-secretariat/services/federal-regulatory-management/guidelines-tools/cabinet-directive-regulation.html>

⁵⁸ <https://www.canada.ca/en/treasury-board-secretariat/services/federal-regulatory-management/guidelines-tools/cabinet-directive-regulatory-management.html>

⁵⁹ <https://www.canada.ca/en/treasury-board-secretariat/services/federal-regulatory-management/guidelines-tools/policy-regulatory-development.html>

⁶⁰ Guidelines for Effective Regulatory Consultations, <https://www.tbs-sct.gc.ca/rtrap-parfa/erc-cer/erc-cer-eng.pdf>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>инструмент (закон, регулация, доброволен механизъм, насоки или политика) ще е най-съответен на целите на политиката.</p>
<i>мисия</i>	<p>Канадското правителство е силно ангажирано да осигури отворено управление, както и правителството да стане по-достъпно за всички. По своята същност това включва:</p> <ul style="list-style-type: none"> – прозрачност; – отчетност; и – гражданско участие. <p>Канадското правителство използва инструменти като отворени данни и диалог в подкрепа на отвореното управление, за да стимулира иновациите, предоставянето на услуги, икономическите възможности и демокрацията.</p> <p><i>"Правителството на Канада вярва, че легитимността на публичните институции, качеството на публичните политики и съответствието на публичните услуги изискват нови и по-добри механизми за ангажиране на гражданите и гражданското общество в управлението."</i></p>
<i>принципи</i>	<p>Степента, в която заинтересованите страни участват в консултациите, е много различна и варира от просто информиране до привличането им като партньори в споделено вземане на решения. Регулаторните консултации попадат някъде по средата на тази скала, тъй като окончателното решение, свързано с регулацията, се взема от конкретно лице (министърът) или орган. Ръководството определя общо консултативния процес, който води до двустранен обмен и на заинтересованите страни се дава възможност да направят принос и да повлияят на резултата от предложението за регулация.</p> <p>Няма универсален подход към регулаторните консултации. Размерът и обхватът на консултативния процес зависи от предложената регулация и броя на хората или групите, които ще бъдат засегнати. Регулацията може да има широк обхват и да засяга всички граждани (като Закона за пенсионните планове), може да засяга голяма заинтересована група (Закона за авиацията) или пък сравнително малък брой хора (регулация за длъжностните лица). Следователно процесът може да бъде широкообхватен (множество заинтересовани страни, всички или повечето региони) или по-</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>целенасочен (т.е. конкретни заинтересовани страни, конкретни региони).</p> <p>Ключови за постигане на качествени резултати от консултациите са продължителни, професионални и конструктивни взаимоотношения между управляващите и заинтересованите страни. Прилагат се следните принципи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Смисленост: отвореност към гледните точки и мненията на заинтересованите страни, които трябва да бъдат взети предвид при подготовката на предложената регулация. Властите трябва да бъдат безпристрастни спрямо изразените мнения и да позволят влияние върху окончателната версия на предложението, когато е удачно. Ако има аспекти на предложението, които не подлежат на промяна, това трябва да бъде ясно съобщено, за да могат участниците да насочат правилно усилията си и да дадат максимален принос. Основата на позитивните взаимоотношения е ясно заявената цел на консултациите и на предложената регулация. – Баланс: всички заинтересовани страни, независимо дали са пряко или непряко засегнати, трябва да могат да изразят мненията си. Трябва да бъдат положени значителни усилия за определянето на "най-засегнатите заинтересовани страни". Властите трябва да се погрижат за правилния баланс на мненията в консултативния процес. – Прозрачност: прозрачният подход е определящ за изграждане на доверие. Властите трябва да осигурят прозрачност на:<ul style="list-style-type: none"> • цялостния консултативен процес • съответната нечувствителна информация • процеса на вземане на решения • как ще бъде използван приноса на заинтересованите страни. – Отчетност: властите трябва да демонстрират отчетност, като документират как са били отразени гледните точки на заинтересованите страни по време на подготовката на предложението за регулация и ги информират как са били използвани техните мнения. Когато мненията не могат да бъдат отразени в предложението, властите трябва да посочат
--	---

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	причините за това. Отчетността е свързана и с предоставяне на достатъчно време за изразяване на мненията.
<i>обект на консултациите</i>	Консултации се провеждат за разработване на програми и инициативи в отговор на изискванията на променящата се социална и икономическа среда
<i>обща цел на консултациите</i>	Целите на консултациите се определят от стремежа канадското правителство да интегрира консултациите във всички аспекти на развитието на политиките по отворен и балансиран начин.
<i>организация и изпълнение</i>	<p>Когато дадено министерство реши, че регулацията е най-доброто средство за постигане целите на правителството, то започва процес на планиране и обществени консултации. Подготвя се проект на предложение и оценка на въздействието на регулацията (ОВР). ОВР представя пред обществото как законодателното предложение е следвало всеки един от елементите на Директивата на кабинета за регулирането, включително информация за консултациите, проведени до момента (кой е бил консултиран, изразените мнения, как са били отчетени коментарите) и обобщение на очакваното въздействие.</p> <p>Задължително се прилага ясен и подробен <i>план на консултациите</i> за постигане на техните цели. <i>Планът</i> трябва да определи границите на консултативния процес, да заяви точно целите му, да представи въпросите за разглеждане, анализ на обществената среда, ключови участници, срокове и механизъм за отчитане на резултатите от консултациите. Той трябва да съдържа предложения консултативен подход и "правилата на участието" така, че заинтересованите страни да могат да решат дали да участват или не и как.</p> <p><i>Планът на консултациите</i> започва с изясняване на целта и очакваните резултати от предложената регулация. <i>Директивата</i> изисква заинтересованите и засегнатите страни да имат възможност да дадат принос в определянето на проблемите и целите на обществената регулация. Това изясняване трябва ясно да демонстрира нуждата от предложената регулация и да обяснява защо регулацията е избраното средство пред други инструменти като законодателство, политика или доброволен кодекс.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Неизменно по време на консултативния процес някои заинтересовани групи ще повдигнат въпроси, които не са във фокуса на консултациите. Затова посочената цел трябва да е достатъчно широко и гъвкаво формулирана, за да отчита гледните точки на различните групи, но и достатъчно точна, за да държи дискусиата фокусирана върху основния въпрос.

Важен елемент от консултативния процес е информацията, предоставяна от властите. Тази информация включва всички необходими документи, сред които обосновки, техническа или научна информация, анализи, разходи и ползи, оценка на риска, потенциални последствия и въздействия, алтернативи.

Консултациите се провеждат преди на проекта да бъде поставен син печат от Министерство на правосъдието – след това той не може да бъде публично представян до предварителната публикация на предложената регулация. Преди да се търси мнението на заинтересованите страни, съответните предложения следва да бъдат съгласувани и координирани между ведомствата, за да се осигури цялост, последователност и подкрепа. Важно е в координацията да бъдат включени всички заинтересовани ведомства и различията между тях да бъдат изгладени преди да бъдат привлечени външните участници.

Планът за консултациите включва анализ на вътрешната и външната среда. Вътрешният анализ потвърждава подкрепата на министъра и съответствие с политиката и с приоритетите на управленската програма на правителството.

Външният анализ оценява обществения и медийния интерес и потенциалните позиции на заинтересованите страни (какво биха могли да предложат, евентуалните им гледни точки по въпроса, потенциални източници на конфликт). Така се идентифицират потенциални комуникационни предизвикателства в рамките на консултациите, които при необходимост могат да формират основата на комуникационен план. Анализът разглежда факторите, определящи размера и обхвата на консултативния процес и видовете инструменти, необходими за провеждане на консултациите.

Планът на консултациите трябва да бъде съизмерим с очакваното въздействие и обхвата на предложената регулация.

Заинтересованите страни могат да дадат принос си посредством

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект "АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО", реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

разнообразни механизми, които са едновременно удобни и адаптирани към техните способности и ресурси. Подробният план не е наложителен при всякакви обстоятелства. В определени случаи администрациите използват постоянни комисии или съвети, съставени от всички заинтересовани страни, засегнати от съответната регулирана област. В такива случаи в подкрепа на консултативния механизъм се подготвя "задание", харта или друг подобен документ. За рутинни предложения или такива със слабо въздействие (например административни изменения) не е необходим подробен план.

Планът на консултациите трябва да включва и критерии за определяне на участниците. И тук няма универсален подход. Някои консултации са насочени към конкретни групи и клиенти, в други случаи участниците може да бъдат подбрани на база технически или местни знания, тематична експертиза или степен на въздействие върху тяхната дейност. В зависимост от обхвата на предложението се преценява как да бъде включена широката общественост.

Планът за консултации включва определяне на най-подходящите инструменти за консултиране предвид обема и съдържанието на предложението, регионални участници и видове заинтересовани страни. Осъществява се контакт не само с пряко, но и с непряко засегнатите групи. В определени случаи това означава да се достигне до групи, които традиционно не вземат участие в консултации. Степента на ангажиране на заинтересованите страни зависи от степента на интерес и доколко участниците ще бъдат пряко или непряко засегнати от предложената регулация, както и от способността им да участват. *Планът* определя ролите и отговорностите на властите и на заинтересованите страни в процеса. Когато се подготвят въпроси към участниците, се мисли за видовете коментари и как ще бъдат отчетени. Властите ги запознават и с "правилата на участието". Може да се наложи да бъде подготвен кодекс за поведение за дискусиите, за да могат участниците да разберат какви роли и отговорности са им делегирани и да ги приемат.

Планът на консултациите трябва да съдържа и реалистичен график, определящ дейности и срокове. Той трябва да бъде и достатъчно гъвкав, за да отрази възможни непредвидени

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

обстоятелства. Необходимото време за консултации зависи от сложността на въпроса и избраните методи за консултиране. От определящо значение е участниците да бъдат информирани за графика и особено кога се очаква техния принос. Предоставя се достатъчно време за информиране, разглеждане на въпроса, обсъждане вътре в организациите и подготовка на реакцията.

Оценяването се извършва както едновременно с протичането на консултативния процес, за да бъдат правени промени при необходимост, така и накрая за оценка на резултатите. В плана на консултациите се включва подробно описание на оценяването.

Във фазата на планиране властите залагат рамка на оценяването и посочват методологията и инструментариума. Рамката позволява измерване на ефективността и въздействието на консултациите от гледна точка на постигане на целите. Рамката на оценяването обхваща всички елементи на плана, като така се оценява дали е бил ефективен и дали е била използвана правилната методология. При текущата и окончателната оценка се вземат предвид два фактора: а. дали процесът е проработил; и б. какви резултати е постигнал.

Текущата оценка определя дали процесът е ефективен, дали събраната информация е валидна и надеждна и дали са необходими промени. Тя позволява на участниците да предложат следващи стъпки и разкрива проблеми като липса на интерес или борба за власт. За сложните предложения е добре да бъде осигурен независим наблюдател на консултациите. В определени случаи е нужен тематичен експерт, който да оцени получената информация и нейната приложимост. В други случаи има нужда от експерт по оцените, който да даде обратна връзка за избраните мерки и средства за събиране на информация.

Окончателната оценка определя качеството на събраната информация и мнения, до каква степен резултатите са били въведени в инициативата за регулация и доколко е бил успешен консултативния процес. Наученото се документира, за да бъде разпространено сред другите институции.

Планът на консултациите предвижда възможност за обратна връзка, която е важна част от отчетността. Обратната връзка се предоставя по време на консултациите (посредством междинни оценки или неформално) и след приключването им (в доклад за консултациите,

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект "АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО", реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>който представя изразените мнения, съответствие с плана на консултациите и как е бил използван приноса). Отчетността се изразява в информиране на заинтересованите страни по какъв начин е бил използван техния принос. Когато не е могло той да бъде отразен в предложената регулация, трябва да бъде ясно обяснено защо.</p> <p>Изпълнението на плана изисква инвестиране на време и хора, както и подходящо бюджетиране. Консултациите трябва да бъдат част от планирането, разпределението на ресурсите и управлението на процеса на разработване на регулацията. Бюджетът обхваща комуникациите, техническа информация, логистика, финансиране на участници.</p> <p>Провеждането на консултации изисква служителите в администрацията да притежават подходящите умения: умения за изслушване, за изграждане консенсус, за приемане на различни гледни точки и за справяне с враждебна среда на конфликтни интереси и искания. Служителите, ангажирани с провеждането на консултациите трябва да разбират добре параметрите на процеса на вземане на решения. Те трябва да могат да се справят и с неочаквани ситуации и при необходимост да променят процеса, да насърчават обмена на идеи и да помагат на участниците за изразят мнението си.</p>
<p><i>технически и други средства</i></p>	<p>За провеждане на консултации се използват разнообразни инструменти като интервюта, горещи телефонни линии, анкетно проучване, публични дискусии, конференции/уъркшопове, двустранни срещи, фокус групи, съвети/комитети, специална форма за коментари, електронни форуми, работни групи, видео-конференции.</p> <p>Всички консултации се публикуват на https://www1.canada.ca/consultingcanadians. Налице е възможност за филтриране по различни критерии.</p> <p>Правителството на Канада поддържа платформа GCcollab⁶¹ за сътрудничество между професионалисти. GCcollab е дигитална работна среда, предназначена да улесни сътрудничеството, комуникациите и обмена на информацията между канадски</p>

⁶¹ <https://gccollab.ca/terms>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p>университети, колежи и всички нива на управлението. Достъпът до GCollab изисква регистрация.</p>
<p><i>информация (вкл. статистика) за прилагането –</i></p>	<p>Продължителност на обществените дебати зависи от конкретната тема. Обикновено консултациите се планират, най-малко за 1 месец, но практиката показва, че прилаганият стандарт за обсъжданията е 2 месеца.</p> <p>Според https://www1.canada.ca/consultingcanadians за периода от 2005 до края на 2018 г. са публикувани над 2 500 консултации, в т.ч.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – през 2018 г. – 259 консултации; – през 2017 г. – 285 консултации. <p>Данни за активността на заинтересованите страни, е налична за всяка конкретна консултация.</p>
<p><i>пример –</i></p>	<p>Министерство на правосъдието насърчава участието на всички граждани и заинтересовани страни в подготовката на законопроекти, политики и програми, както и в идентифицирането на тенденции в законите и политиката. Министерството използва различни видове дейности за обществено участие, за да гарантира, че са отчетени широк кръг от мнения. Резултатите от тези дейности са оказали влияние върху политиката за младежко правосъдие, предотвратяване на престъпления и правата на жертви на престъпления, както и реформи в закона и политиката.</p> <p>Изявление за ангажимент на Министерство на правосъдието⁶²</p> <p><i>"Министерството на правосъдието на Канада се ангажира да включва отделни канадци и техните посреднически организации в разработването и оценката на публичните политики, програми, законодателство и услуги.</i></p> <p><i>Министерството на правосъдието на Канада се ангажира да организира общественото участие по прозрачен, достъпен, отговорен начин. Министерството се ангажира да докладва на канадците за това как техните виждания са били взети под внимание в процеса на вземане на решения.</i></p> <p><i>Министерството на правосъдието на Канада се ангажира да осигури ресурси, подходящи за ефективно участие на</i></p>

⁶² <https://www.justice.gc.ca/eng/cons/pol.html>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

обществеността, като разширява възможностите за служителите на ведомствата да обогатяват своите знания и опит в публичното участие и да подкрепят разработването на нови техники и технологии за обществено участие.

Министерството на правосъдието се ангажира да насърчава консултативна култура във всички сектори, клонове и отдели на министерството, като осигурява спазването на ръководните насоки на отделите."

Политиката и насоките за обществено участие са политически инструмент на всички ръководители и служители в Министерство на правосъдието и служат като рамка на дейностите за обществено участие. Политиката заявява ангажимента на министерството да включи канадските граждани в изработването на закони, политики, програми и услуги посредством процеси, адекватно обезпечени с нужните ресурси, които са прозрачни, достъпни, отчетни, подкрепени с фактология и отразяват разнообразието в канадското общество. Той е приложим към областите, където общественото участие би имало най-голям принос за процеса на изработване на политики.

Политическото изявление и Насоките образуват рамката на дейностите за обществено участие на министерството в подкрепа на стратегическата директива за служба на канадските граждани посредством ангажимента "да направим правосъдната система съответна нуждите на гражданите и достъпна за тях".

Министерството предоставя множество възможности за участие в процеса на правене на политики. Не всички от тях предполагат или изискват консултации, като например комуникационните действия, които са неразделна част от засилване на участието на гражданите във вземането на решения. Политиката подкрепя обществено участие само по въпросите и в сроковете, в които общественото мнение може да даде принос за разработване на политиката. Определянето на области на политиката, включващи обществено участие, е отговорност на министерството.

Макар да са предназначени основно за формалните дейности за участие, насоките и принципите се прилагат и в неформални дискусии между представители на министерството и представители

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

на организациите, работещи в сектора на правосъдието или отделни граждани.

Предвид променящите се практики на обществено участие, насоките се актуализират редовно, за да отразят настъпилите промени.

Визия на Министерство на правосъдието за общественото участие:

Министерство на правосъдието е отговорно за това канадското общество да бъде справедливо и спазващо закона с достъпна, ефективна и справедлива правосъдна система, чиито политики и програми обхващат всички общности. Тази отговорност е включена в Стратегическия план за развитие на капацитета на министерството за разработване и прилагане на политики и общественото участие като принос в този процес.

Интегрирането на общественото участие в политическия процес е определящо за успеха на инициативите на министерството и на правителството. Министерството приема общественото участие като важен инструмент за споделяне на информация по въпроси на правосъдната политика, засягащи гражданите.

МП се ангажира да работи с много различни организации от неправителствения, доброволния и частния сектор и насърчава участието на всички канадци и заинтересовани страни в развитието на своите политики и оперативни дейности, особено когато засягат развитието на правосъдната система.

Механизмите за обществено участие помагат на управлението да идентифицира нови области на правото и политиката, да проследяваме нови идеи и тенденции, и да формулираме въпроси и възможности. Участието не може да бъде еднократен акт и изисква развитието на постоянни взаимоотношения между гражданите и министерството, и множеството заинтересовани страни от сектора правосъдие и извън него. Министерството е поело ангажимента да осигурим необходимите ресурси за обществено участие съобразно целта и желаните резултати, участниците и времето, с което разполага.

Процесът на обществено участие е най-ползотворен, когато се прилага в цялостния цикъл на политиката от определяне на проблема до избора на вариант и в някои случаи в прилагането. Той предполага двустранна комуникация, в която всички страни слушат

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

и дават мнения, предоставят информация и идеи в диалогов формат.

Министерство на правосъдието прилага принципите на откритост, доверие, почтеност, взаимно уважение, прозрачност, включване и сътрудничество към процеса на обществено участие. Така то поддържа пряка връзка с проблемите и идеите на канадските граждани. Взаимното доверие и разбирателство, изградени в процеса на участие, дискусии, решения и обратна връзка са определящи за успешното участие.

Роли и отговорности

Изграждането на култура на обществено участие в министерството е споделена отговорност.

- **Министърът на правосъдието:** определя политически насоки, участва в инициативи за обществено участие и в отчитането на резултатите от процеса при вземането на решения в областта на правосъдието.
- **Заместник министърът:** гарантира, че общественото участие е неразделна част от формулирането, прилагането и оценяването на политиките, програмите и услугите. Отговорен е за ефективното провеждане на съответните процеси и осигуряването на необходимите ресурси в министерството; обучение и професионално развитие, където е необходимо; интегриране на процесите на участие във вземането на решения и оценяване на тези процеси.
- **Директори:** ключовата отговорност за определяне кои въпроси изискват обществено участие, както и за планирането, предприемането и оценяването на инициативи за обществено участие. Освен това те са отговорни за координацията вътре в министерството и, когато е необходимо, с други министерства или нива на управлението.
- **Отдел комуникации:** предоставя стратегически съвети и планиране на комуникациите, разработване на информационни материали, наблюдение и анализ на средата.

Оперативни насоки:

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<ul style="list-style-type: none"> – Общественото участие трябва да включва широк спектър от групи, а не да е ограничено до обичайните заинтересовани страни в правосъдието; – Осигуряване на ясен контекст за участниците, за да са информирани защо се правят консултации и какви решения предстоят; информация за съществуващи и потенциални връзки с други планирани политики; – Осигуряване на достатъчен човешки ресурс за провеждане на консултациите; – Гарантиране, че използваните методи са подходящи за характера на консултирания въпрос, целевите групи и разполагаемия ресурс; – Осигуряване на рамка за оценяване на консултативния процес; – Гарантиране, че участниците и засегнатите групи са информирани за резултатите от процеса и как е бил използван техния принос.
--	--

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект "АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО", реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

СЪЕДИНЕНИТЕ АМЕРИКАНСКИ ЩАТИ

СЪЕДИНЕНИТЕ АМЕРИКАНСКИ ЩАТИ (САЩ) [UNITED STATES OF AMERICA (USA)]

Практики за гражданска ангажираност

Институтът Смитсо尼ън [The Smithsonian Institution]⁶³ е най-големият музеен, изследователски и образователен комплекс в света, притежаващ над 150 милиона експоната и 2 милиона издания в библиотеката си. Разнообразните му колекции разполагат с над 4 500 кубични метра архивен материал, от който по-малко от 1% е изложен в неговите 19 музея, библиотеки, галерии и изследователски центрове.

Направен е преглед на практиките на **Институтът Смитсо尼ън** за привличане на *гражданска ангажираност* ("crowdsourcing"). Първият "crowdsourcing" проект на Смитсо尼ън е "Метеорологичен проект" (1849 г.), когато тогавашния директор създава мрежа от 150 доброволци – наблюдатели на времето в цялата страна. В рамките на десетилетие броят им става 600 и обхваща Канада, Мексико, Латинска Америка и Карибите. Ентузиастите – аматьори подават месечни доклади, които се анализират от професор по математика от Университета в Пенсилвания. Резултатът след 12 години работа е огромна климатична карта с изцяло нова информация. Интересен е факта, че събирането на доброволци става по телеграфа.

<i>институция</i>	Институтът Смитсо尼ън [The Smithsonian Institution] Институтът Смитсо尼ън е основан през 1846 г. със средства от англичанина Джеймс Смитсън (1765–1829).
<i>правна рамка</i>	Институтът Смитсо尼ън е създаден на 10 август 1846 г. с акт на Конгреса ⁶⁴ като институция, посветена на "увеличаването и разпространението на знания".
<i>мисия</i>	Да увеличава и разпространява знания по света
<i>обект на гражданска ангажираност</i>	Включване на доброволци в изпълнение на мисията на Института Смитсо尼ън за увеличаване и разпространение на знания.
<i>цели</i>	<i>Crowdsourcing</i> е инициатива за събиране на информация, решаване на проблеми и изпълнение на задачи с помощта на широки кръгове хора, които генерират колективно знание. В процеса се смесват

⁶³ <https://www.si.edu/>

⁶⁴ <https://www.loc.gov/law/help/statutes-at-large/29th-congress/session-1/c29s1ch178.pdf>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	идеи от различни ъгли без традиционните предразсъдъци, за да се види какво се получава.
<i>практика –</i>	<p>През 2013 г. Смитсо尼ън създава на Център за транскрибиране. През неговия сайт доброволци помагат на експертите да транскрибират ценни документи от архива, написани на ръка, като дневници, полеви записки, етикети на образци, корабни дневници и т.н. Доброволците са от целия свят.</p> <p>Доброволците в проекта на <i>Центъра</i> имат възможността да провеждат неформални дискусии на всяко тримесечие, да задават въпроси на персонала и да искат нови материали. Това е част от стратегията на Центъра да направи доброволната работа при тях привлекателна.</p> <p>Благодарение на споделените открития и комуникацията си в социалните медии доброволците разкриват скрити истории, правят сериозен принос към Уикипедия и други граждански научни проекти и помагат на персонала на музея да избира колекциите, които да бъдат разпространявани.</p>
<i>организация и изпълнение</i>	<p>Чрез цифровизация и транскрибиране гражданите помагат за предоставяне на достъп до мислите на артисти, учени, изобретатели, революционери, историци, изразени в документите и публикациите от колекцията на Смитсо尼ън.</p> <p>Доброволците в проекта набират текстовете на изброените източници на компютър съгласно конкретни инструкции за всеки вид документ. Те могат да правят приноса си анонимно или да си създават акаунт. Във втория случай те имат възможност да преглеждат работата на останалите и да правят редакции, когато е необходимо. Всяка седмица се добавят нови проекти.</p> <p>Центърът използва социалните медии, електронна поща и блог за връзка между доброволците и за да ги информира за колекциите. Когато транскрибират страниците, те могат да изтеглят безплатно документа в PDF формат. Създадените цифрови текстове се включват в базата данни на музея, която предлага разнообрази видове търсене.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

	<p><i>Crowdsourcing</i> се превръща в последните години в <i>smartsourcing</i> (със засилен фокус върху онова, което инициаторите очакват от хората и от кого искат помощ). Все по-малко институции се обръщат към широката общественост просто за набиране на свежи идеи. <i>"Много по-лесно е да поискаш предложения, отколкото да решиш какво да правиш с тях."</i> Предпочита се приноса на конкретни целиви аудитории според задачата.</p>
<p><i>технически и други средства</i></p>	<p>Интернет, социални медии</p>
<p><i>информация (вкл. статистика) за прилагането –</i></p>	<p>Списание Нейчър е обявило, че два отбора геймъри през компютърна игра са подредили за три седмици биологичен пъзел, свързан с вируса на СПИН, с който учените се борят от години.</p> <p>Мотивацията може да дойде от състезание за награди или грантове. Националната разузнавателна служба е обявила конкурс, чрез който да провери как широка група от разнородни експерти би й помогнала да предсказва по-добре световните събития. Една от състезаващите се групи от Университета във Вирджиния използва блогове, туйтър и социални мрежи за събиране на информирани предположения от повече от 500 специалисти. Изследователската агенция към Министерство на отбраната използва подобен подход за разработване на боен робот.</p>
<p><i>специфични характеристики –</i></p>	<p>За <i>crowdsourcing</i> проектите като Центъра за транскрибиране поддържането на качество и валидност на създаваните данни е много важно. Доброволците работят с екипа на музея в процес на колегиален преглед в три стъпки: всеки може да транскрибира, прегледите се правят от регистрирани доброволци, след което персоналът проверява предадените материали.</p> <p>Доброволците създават данни за нови записи в колекциите. По този начин те произвеждат по-полезна информация за колекциите на музея и разширяват силно достъпа до тях. За всеки вид материал има специални инструкции, които да поддържат качеството. Освен това участниците могат да задават въпроси в социалните медии. Поддържането на ангажираността на хората е предизвикателство. Екипът на Центъра разпространява информация за колективните постижения редовно. Освен това доброволците имат достъп до кураторите и мениджърите на колекции и предимството да разглеждат първи новите колекции.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект "АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО", реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

ТЕМАТИЧЕН ПРЕГЛЕД НА ПРАКТИКИ ЗА ПРИВЛИЧАНЕ НА ГРАЖДАНСКА АНГАЖИРАНост (CROWDSOURCING) И НА ГРАЖДАНСКА ИТ ПОДКРЕПА (CIVIC HACKING)

Понятия

"Civic hacking" се приема за интуитивно ясно понятие, част от технологичния жаргон, навлязъл в обществената дискусия подобно на "life hacking", "body hacking" и др. "Hacking" е дума омоним. Значението ѝ във фразата "civic hacking" е намиране на бързо, творческо, иновативно, импровизирано решение на даден проблем.

Терминът е свързан с понятието гражданска иновация ("civic innovation"), тоест нова идея, технология или методология, която предизвиква и подобрява съществуващи процеси, системи и установени практики, като по този начин подобрява живота на гражданите или функционирането на обществото.

В посочения контекст "civic hacking" е практическа, водена от гражданите дейност, чиито резултат е гражданска иновация. Дейността много често (но не винаги) има значим ИТ аспект, което води до термина "гражданска ИТ подкрепа".

Една от основните предпоставки, която прави възможно осъществяването на *гражданска ИТ подкрепа*, е наличието на *отворени данни за управлението* (ОДУ), [OGD "open government data"].

Гражданската ангажираност ("crowdsourcing") съчетава две понятия: "crowd" в смисъл на много, практически непознати хора, събрани заедно (без негативни конотации) и "outsourcing" – изнасяне на дейност или задача извън организацията. С други думи, това е ангажиране на група от (често непознати един на друг) хора с подходящи компетенции, осъществяващи контакт с помощта на съвременните ИТ технологии за (иновативно) разрешаване на обществено значим или просто интересен за групата проблем, който има стойност за трета страна.

Основен фактор при посочения подход е наличието на собствени причини и интереси у групата за разрешаване на даден проблем. По този начин тя е склонна да вложи времеви и интелектуален ресурс отчасти за собствена сметка и да направи разрешаването на проблема по-ефективно за трета страна, например звено на публичната администрация.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Подробно изследване по отношение на отворените данни тяхната роля за *гражданска ИТ подкрепа* и *гражданска ангажираност* е представеният от ОИСР "Доклад за отворени данни за управлението" 2018 г.⁶⁵

Докладът прави преглед на състоянието на политиките за отворени данни в страните-членки на ОИСР и страните партньори, въз основа на данните, събрани чрез проучването на ОИСР за отворените данни на правителствата (2013, 2014, 2016/17), прегледите на страните и сравнителни анализи. Докладът анализира политиките за отворените данни, като използва аналитична рамка, която е в съответствие с *Индекса на ОИСР за правителствените данни* (OECD OURdata Index – Open, Useful, Re-Usable Government Data⁶⁶) и *Международната харта за отворени данни*⁶⁷. Докладът оценява усилията на правителствата за подобряване на наличността, достъпността и повторното използване на отворени правителствени данни. Това прави случая, че отвъд ангажимента на страните да отворят качествени правителствени данни, създаването на обществена стойност изисква ангажирането на потребителските общности от цялата екосистема, като журналисти, организации на гражданското общество, предприемачи, големи частни компании и академични среди. Докладът също така подчертава, че политиките за отворени данни са елементи на по-широки цифрови трансформации и как политиките за данни в публичния сектор изискват взаимодействие с други програми от публичния сектор, като отворено управление, иновации, заетост, почтеност, публично бюджетиране, устойчиво развитие, градска мобилност и транспорт. В него се подчертава значението на измерването на въздействията на отворените данни, за да се подкрепи бизнес казусът за отворени данни за правителството.

Докладът включва преглед на 31 държави, от които 20 държави членки от ЕС: Австрия, Белгия, Чешката република, Дания, Естония, Финландия, Франция, Германия, Гърция, Република Ирландия, Италия, Латвия, Нидерландия, Полша, Португалия, Словакия, Словения, Испания, Швеция, Великобритания и други силно развити държави като Австралия, Канада, Чили, Израел, Република Корея, Мексико, Нова Зеландия, Норвегия, Швейцария, Турция, Япония.

Обобщение на практиките, изследвани от ОИСР

Модели за използване на гражданска ИТ подкрепа и гражданска ангажираност

НПО, бизнес организации и отделни граждани, фокусирани върху двата модела.

САЩ: <https://www.codeforamerica.org/>

Портали за отворени данни за управление

⁶⁵ OECD, Open Government Data Report, ISSN: 24131962 (online), <https://doi.org/10.1787/24131962>

⁶⁶ <http://www.oecd.org/gov/digital-government/open-government-data.htm>

⁶⁷ International Open Data Charter, <https://opendatacharter.net/>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Практики в прилагането на модела

Поне от 2009 г., в много аспекти значително по-рано.

Документиране/ институционализиране на модела

Закони, в които са определени изисквания и отговорности по отношение на ОДУ има в над 2/3 от страните.

Основите на правната рамка за реализация на гражданска ИТ подкрепа и гражданската ангажираност са политиките за отворени данни за управлението.

Закони, в които са зададени изисквания и отговорности по отношение на ОДУ има в 21 от 32 държави, изследвани в доклада на ОИСР. Най- разпространени са:

- Закони за (свобода на) достъп до информация (Freedom of information/ access to information law) – 19.
- Закони за прозрачност на управлението (Transparency law) – 5.

В някои държави има специфични закони за достъпа до данни или електронното управление, например:

- Франция – Закон за цифрова република (Loi pour une République numérique);
- Германия – Закон за насърчаване на електронното управление,
- Република Корея – Закон за насърчаване, предоставяне и използване на публични данни;
- САЩ – Закон за отворени, публични, електронни и необходими данни за управлението (Open, Public, Electronic, and Necessary /OPEN/ Government Data Act) е в процес на приемане в Конгреса.

В повечето държави (поне 18 от 32) съществуват изисквания за отвореност на данните за управление във всички звена на администрациите по подразбиране, т.е. ако няма изрично дефинирана забрана, в поне 3 страна в ЕС такава политика съществува в някой звена.

В 27 от 35 държави (32 държави от ОИСР и 3 държави партньори) съществува законово изискване за отвореност на данните за управлението по подразбиране, в една държава това изискване е частично, а в 7 няма такова изискване.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Данни за ефективност

Практиките в държавите от ОИСР се развиват много динамично и имат особено широк спектър в САЩ.

Подробно изследване по въпроса към 2018 г. е изложено в доклада на ОИСР "Доклад за отворени данни за управлението" 2018 г.

Open Government Data: The Book, <https://opengovdata.io/>

Отговорни институции

В 30 от 31 държави в *Доклада на ОИСР* съществува централно административно звено, което формулира политиките за ОДУ на национално или федерално ниво. Има няколко основни модела (отбелязан е броя на държавите, прилагащи съответния модел):

- Централно/ федерално звено към правителството – 12;
- Министерство на публичната администрация – 18;
- Министерство на комуникации и технологии – 8.

Звеното се финансира от държавния бюджет и координира политиките за ОДУ, повторно използване на данни и дигитална трансформация на управлението.

По отношение на финансирането на мерките също се наблюдават няколко основни модела:

- Правителството има отделен бюджет за финансиране на стратегии, политики и мерки за ОДУ – 18;
- Правителството заделя бюджет за други административни звена/ министерства, които финансират стратегии, политики и мерки за ОДУ – 6;
- Всяка обществена администрация финансира собствени политики и мерки за ОДУ – 22;
- Друго – частен сектор (1), граждански организации (1).

Данните са на база 31 държави от ОИСР и 3 държави-партньори. Опитът на страните и данните от OURdata Index показват, че въпреки различията в административните култури, правителствата, постигащи по-добри резултати, са тези, които разпределят отговорността за координиране на политиките за отворени данни в близост до центъра на управлението. Следват държавите, в които тези отговорности са възложени на министерство компетентно в областта на цифровите технологии и / или с мандатите за модернизация на публичния сектор.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Мисия

Мисията на отговорната институция е:

- да поддържа необходима рамка за извършване на анализ на разходи и ползи, за събиране на данни и за изследване на казуси, за да се покажат конкретни икономически, социални и политически ползи от отворените данни за управление;
- да осигурява финансов, човешки и ИТ ресурс за събиране, обработка и осигуряване на публичен достъп до данни за управлението;
- да разработва процедури и да насърчава поддръжката и обновяването на данните в администрациите;
- да разработва процедури за приоритизиране на публикуваните набори от данни така, че да се осигури максимална обществена ползност.

Обект на дейностите

Посочената по-горе отговорна институция/звено имат следните основни отговорности/функции (отбелязан е броя на държавите):

- Осигуряване на насоки за публикуване на данни и мета-данни – 28;
- Задаване на стандарти (за използване, хармонизация, обмен, публикуване и др.) – 26;
- Осигуряване на информираност за политиките за ОДУ в общественния сектор и в обществото като цяло – 26;
- Насърчаване на повторното използване на данни в контекста на *гражданска ИТ подкрепа* (хакатони, предизвикателства за създаване на мобилни приложения и др.) – 24;
- Осигуряване на техническа подкрепа за останалите организации в общественния сектор – 24;
- Управление на националния портал за отворени данни (НПОД) – 24;
- Осигуряване на подкрепа по правни въпроси, правещи задължително публикуването на данните за управлението като отворени данни и качването им на НПОД – 23;
- Изграждане на капацитет, свързан с ОДУ в общественния сектор – 22;
- Осигуряване на съответствие с правилата и насоките за ОДУ в общественния сектор – 20;

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

→ Одобряване на данни в НПОД, публикувани от административните звена.

За осигуряване на подкрепа от ръководството на дадено административно звено често се използва роля/длъжност *главен отговорник за данни* (не става дума за отговорник за сигурността на личните данни). Те трябва да осигуряват цялостната верига за осигуряване на данни във всички звена на администрацията и публичния сектор – прилагане на политики, публикуване и поддържане на данни, съблюдаване на стандарти и др. В 10 от 32-те държави в доклада на ОИСР има практика за използване на *главен отговорник за данни* в администрациите, а в 11 – за *главен отговорник за ОДУ*.

Мрежата от главни отговорници за данни в администрациите може да играе важна роля за създаване на ефективни модели за управление на данни и улесняване на хоризонталното сътрудничество между административните звена. Те могат да идентифицират общественения капацитет за осигуряване на *гражданска ИТ подкрепа* и използването му чрез *гражданска ангажираност*. Част от тяхната роля е и подпомагане прилагането на протоколите за отворени по подразбиране данни и промяната в организационната култура в администрациите.

За засилване на мрежовия ефект 62% от държавите използват и комитети за управление (steering committee) или други колективни органи в областта на ОДУ. В подобни колективни органи могат да участват (отбелязан е броят на държавите – от 32).

Графика 1. Представителство в комитети за управление (steering committee)

Източник: ОИСР

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Формат

Представителите на гражданското общество, които биха могли да осигурят *гражданска ИТ подкрепа* за администрациите чрез *гражданска ангажираност*, могат да имат множество различни професии и компетенции: *програмисти, софтуерни инженери, дизайнери, статистици и други обработващи данни, организационни работници в гражданския сектор, предприемачи, служители в администрацията и всеки друг*, склонен да посвети време на решаване на въпроси от обществена значимост.

Те могат да осигурят *гражданска ИТ подкрепа* в рамките на работата си в:

- неправителствени организации;
- частни или държавни компании;
- академични институции;
- в свободното си време.

Форматът на възможната гражданска ИТ подкрепа е **напълно свободен** и **изцяло зависим** от нуждите, които предоставящите *гражданска ИТ подкрепа* са идентифицирали, както и от техните компетентности и потенциал за намиране на решение.

Форматът на възможната *гражданска ИТ подкрепа* е **напълно свободен** и изцяло зависим от идентифицираните нужди и от компетентностите и потенциала на предоставящите *гражданска ИТ подкрепа* за намиране на решение.

Гражданската ангажираност се привлича чрез публично възлагане, например за постигане на устойчивост на инициативи за *гражданска ИТ подкрепа*.

Основните мерки на държавите за постигане на култура и среда, благоприятстващи използването на ОДУ в контекста на *гражданска ИТ подкрепа* чрез *гражданска ангажираност*, са:

- правни и административни мерки/ задължения – 28;
- осигуряване на насоки и инструменти за създаване, използване, разпространение и обмен на ОДУ – 23;
- осигуряване на обучение за грамотност по отношение на ОДУ – 17;
- комуникационни стратегии за ОДУ – 14;
- механизми за наблюдение и контрол на съответствието с правните и други изисквания – 6;
- развитие на ръководни умения по отношение на ОДУ – 4;

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

- прилагане на вътрешни комуникационни политики за преход към култура на отвореност – 4.

Данните са на база 31 държави от ОИСР и 3 държави-партньори.

Процес

Изложените аргументи показват, че няма специфична професия или вид организация, чрез които да бъдат идентифицирани заинтересовани страни. По скоро става дума за идентифициране на организации и отделни граждани, които са формирали и изявили организационна или лична култура за граждански иновации. Най-добрите начини за това са:

- изграждане на база данни/ списък с добри практики за гражданска ИТ подкрепа, ключовите участници в тях (активните иноватори) и класифицирането им по област на въздействие;
- следене на специализирани професионални социални мрежи (например LinkedIn) или други места за споделяне на граждански иновации;
- обмен на подобна информация с други административни структури, особено ако се използва ролята на главен отговорник за данни;
- участие в мрежи за използване на ОДУ с представители на публичния и частния сектор, академичните среди и техни организации или колективни органи.

Основните технически средства за подпомагане реализация на гражданската ИТ подкрепа и гражданската ангажираност са:

- Националният портал за отворени данни;
- Инструменти за привеждане на генерираните данни за управление в отворени формати, които улесняват повторно използване;
- Инструменти за валидация на ОДУ спрямо отворени формати, които улесняват повторно използване;
- Инструменти за стандартизирана визуализация на ОДУ, които улесняват оценка на тяхната полезност.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Принципи

Основните принципи за подпомагане на гражданска ИТ подкрепа и гражданска ангажираност засягат необходимите ОДУ за тяхното реализиране. Налични са различни формулировки на подобни принципи – някои са по-кратки, други по-обхватни. Много сбит вариант представляват следните 4 принципа:

- *достъпност;*
- *акуратност;*
- *автентичност;*
- *анализируемост.*

(4А в английската версия: "accessible, accurate, analyzable, and authentic")

Принципи, които не са конкретно насочени към публичната администрация, са формулирани в дефиницията на "отворено знание"⁶⁸ на **Фондацията за отворено знание (Open Knowledge Foundation, Open Knowledge International⁶⁹)**. Страните от Г8 са подписали Харта за отворени данни за насърчаване на прозрачност, иновации и отчетност. Те трябва да бъдат:

- отворени по подразбиране;
- навременни и пълни;
- достъпни и използваеми;
- съвместими и интероперабилни;
- за по-добро управление и гражданско участие;
- за развитие и иновации, основани на включването.

Детайлната интерпретация на тези принципи включва следните аспекти.

Отворени по подразбиране означава:

- свободно достъпни в Интернет;
- свободно достъпни за всяко законосъобразно използване без изискване за регистрация, без информирание на обществения орган, публикувал данните за използване, и без предоставяне на данни за ползващия;
- разпространението на данните да бъде свободно от лицензи или ограничения, свързани с патенти, авторски права, търговски марки, договорни изисквания или други ограничения.

⁶⁸ <https://okfn.org/opendata/>

⁶⁹ <https://okfn.org/about/>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Навременни и пълни означава:

- достъпни първични данни – не агрегирани, не модифицирани, с максимална степен на подробност (грануларност);
- публикувани навреме – максимално бързо, за да се запази ценността на данните, в някои случаи в реално време.

Достъпни и използваеми означава:

- достъпни на постоянен Интернет адрес (URL) за максимално дълъг период (практически неограничен);
- анализируеми, улесняващи повторно използване, допускащи машинна обработка;
- данните да не се публикуват в затворени формати, които ограничават кръга на потенциалните ползватели.

Съвместими и интероперабилни означава:

- данните трябва да са достъпни в "технологично неутрални" формати, които способстват както предвидени, така и непредвидени форми на използване – стандартни протоколи и формати, за предпочитане отворени, със свободен лиценз за ползване;
- координация между административните звена за публикуване на интероперабилни ОДУ, например чрез използване на единни стандарти; такива данни улесняват създаването на приложения, използващи комбинации от набори данни;
- безопасни данни, които не включват изпълнимо съдържание – в данните да НЕ се съдържат макроси (MS офис), JavaScript код (PDF) и др.;
- удостоверяване на източник и автентичност на данните чрез електронно подписване или друг начин за удостоверяване на автентичност, дата на промяна и цялостност.

За по-добро управление и гражданско участие:

- *гражданска ИТ подкрепа*: обществените организации и гражданите са в най-добра позиция да решат какви информационни технологии са подходящи за приложенията, които те смятат да създадат за решаването на обществени проблеми. За тази цел е необходимо консултиране с гражданите на видовете ОДУ, които биха имали най-висока стойност за обществото.
- обществено наблюдение на спазването на принципите и наложените стандарти за ОДУ, както и процесите на събиране и публикуване на данните.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

За **развитие и иновации**, основани на включването:

- изграждане на база от данни/списък с добри практики за гражданска ИТ подкрепа, ключовите участници в тях (активните иноватори) и класифицирането им по област на въздействие;
- обмен на подобна информация с други административни структури, особено ако се използва ролята на главен отговорник за данни;
- участие в мрежи за използване на ОДУ с представители на публичния и частния сектор, академичните среди и техни организации или колективни органи.

Цели

Целите на *гражданската ИТ подкрепа* включват:

- поддържане на актуални ОДУ, подчинени на основните принципи;
- поддържане на актуален "регистър" на практически, водени от гражданите дейности, чийто резултат е гражданска иновация с фокус върху наличие на значим ИТ аспект, което води до възможност за осъществяване на *гражданска ИТ подкрепа*;
- ангажиране на групи от хора с подходящи компетентности в областта на *гражданската ИТ подкрепа* с помощта на инструментите за публично възлагане за (иновативно) разрешаване на обществено значим проблем, който има стойност за публичната администрация и обществото като цяло.

Практики

Основен източник на добри практики по отношение на *гражданската ИТ подкрепа* и *гражданската ангажираност* са САЩ. Водеща организация е Code for America⁷⁰, която е формирала над 100 партньорства с различни администрации и правителствени институции от създаването си през 2011 г. Организацията има клонове или асоциирани членове в много американски градове под името "Code for [име на града]".

Основен проблем⁷¹ за повечето проекти за осъществяване на *гражданската ИТ подкрепа* и *гражданската ангажираност* е да се осигури тяхната **устойчивост**. Множество подобни проекти започват със създаване на отделно уеб или мобилно приложение, което има отличен потребителски интерфейс и добра функционалност с

⁷⁰ <https://www.codeforamerica.org/>

⁷¹ "Sustainable Hacking: Characteristics of the Design and Adoption of Civic Hacking Projects", Youyang Hou, Cliff Lampe, University of Michigan Ann Arbor, MI, USA, 2017, https://www.researchgate.net/publication/317140127_Sustainable_Hacking_Characteristics_of_the_Design_and_Adoption_of_Civic_Hacking_Projects

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

началния зареден набор от данни, но често не постига развитие във времето и практически не помага на гражданите. Важна характеристика на успешните проекти е възможността за поддръжка с минимални технически и финансови ресурси и за интеграция със системите на местните или централни администрации за използване на споделени ресурси.

Гражданската ИТ подкрепа и гражданската ангажираност най-често са в области, пораждащи широк обществен интерес, като:

- Достъпна, приветлива и "зелена" градска среда, например чрез независима ИТ платформа и сензори за измерване на качеството на атмосферния въздух в Германия и други европейски държави, вкл. България – <https://airtube.info>.
- Активиране на гражданско участие в процеса на управление, например чрез платформа за изпращане, получаване и анализ на текстови съобщения от гражданите, която обработва структурирана и неструктурирана информация за подпомагане на процеса на вземане на решения.
- Различни платформи за консултиране при вземане на решения на местно или национално ниво.
- Платформи за насърчаване на регистрация на граждани за гласуване в държави, в които има активна регистрация.
- Открито и прозрачно управление, например чрез:
  - платформа, позволяваща абонамент за известия при нови разрешения за строеж на избрана улица или в посочен квартал, предстоящи ремонти, откриване или закриване на нови търговски и други обекти;
  - единна платформа за подаване на искания за достъп до обществена информация;
  - Leverage – платформа за прозрачност на финансирането на политически кампании;
  - платформа за възлагане в публичния и частния сектор с фокус върху устойчиви решения за околната среда.
- Открито и прозрачно разработване на ИТ решения, например GitHub за откритост при разработка, отстраняване на проблеми, каталогизиране на изисквания към функционалност и др.⁷²
- Сигурност и прозрачност на използването на лични данни.

⁷² GitHub е уеб-базирана хостинг услуга за контрол на версиите на софтуерни проекти и разработки върху отдалечен интернет сървър в т.нар. хранилище (software repository). Базира се на Git системите за контрол и управление на версиите. Към края на 2018 г. GitHub съобщава, че има над 31 милиона потребители и над 100 милиона хранилища. <https://github.com/about/facts>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

- Независими платформи за борба с фалшивите новини – проверка на фактите (fact-checking) и др.
- Иновативна визуализация на гео-реферирана информация, например чрез:
  - приложение за визуализиране на информация на ниво локации в града в реално време;
  - приложение, показващо места за здравословно хранене в близост до потребителя;
  - и много др.
- Иновативна визуализация на сложни процеси, засягащи гражданите, например процеси за получаване на разрешение за строеж/ промени и др. чрез диаграми и стъпки;
- Приложения на блокчейн технологии за решаване на обществени проблеми.

Опитът на страните и данните от индекса OURdata Index показват, че въпреки различията в административните култури, правителствата, постигащи по-добри резултати, са тези, които разпределят отговорността за координиране на политиките за отворени данни в близост до центъра на управлението.

След първоначалните усилията на правителствата за увеличаване на достъпа до информация от обществения сектор чрез повече отворени данни, се наблюдава осъзнаване на необходимостта от насърчаване на култура за създаване на ценности и подходи за разрешаване на проблеми чрез отворените данни. Тези подходи включват освобождаване на ценни данни за повторно използване и същевременно насърчава откритостта на данните по подразбиране. Специалният фокус върху качеството на данните е насочен към подобряване на тяхната достъпност и възможността за повторно използване, което надхвърля техническата сфера. В този смисъл качеството на данните е предпоставка за използването им като инструмент за сътрудничество и насърчаване на процесите на цифрова трансформация на обществото, бизнес дейностите и публичния сектор. ОДУ могат да се превърнат в "платформа", която дава възможност на правителствата и неправителствените иноватори да разработват на нови начини за справяне с проблемите като стимулира разработването на полезни приложения и решения.

Преминаването към съвместен подход за решаване на проблеми се оказва предизвикателство за някои страни. Докато някои са използвали данни като платформа за насърчаване на съвместното създаване на обществени ценности, в други ангажираността на заинтересованите страни е ниска или липсва, особено там, където политиката за ОДУ се ограничава само до прозрачността на данните.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

От гледна точка на България, следва да се отбележи, че политиката за ОДУ, макар и относително нова, от 2014 г., има своите реални постижения. През м. октомври 2014 г. е създаден **Портал за отворени данни на България** – <http://opendata.government.bg>. По настоящем на портала са публикувани повече от 8 700 набори от данни, класифицирани по различни критерии: по източник, тематично, според формата на данните и др. Налице е разбиране, че ОДУ са огромен неизползван ресурс, който генерира ползи както за държавните институции, така и за граждани, предприемачи, журналисти, НПО, медии и др.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

ОБОБЩЕНИЕ НА КОНСТАТАЦИИТЕ И ПРЕПОРЪКИ

Констатации и заключения

Добрите практики за провеждане на обществени консултации в изследваните държави са базирани на рамката на принципите за добро управление, представени в уводната част и определянето ѝ като такава от авторитетни международни организации.

В основата на тази рамка стои спазване на демократичното право на гражданите на участие в управлението и императива на модерното управление за достатъчност на това участие. Независимо от различния обект на избраните примери за консултации, всички те са подчинени на общи принципи:

- Общественият интерес е водещ;
- Откритост и прозрачност на консултативния процес;
- Включване и равно третиране на участниците;
- Почтеност и взаимно уважение;
- Отчетност на вземащите решения и взаимно доверие между страните;
- Независимост и неутралност на провеждащия консултациите;
- Предоставяне на смислена информация и баланс на интересите.

Решенията за избор на метод за консултиране се ръководят от значимостта на въздействието на правилата/регулацията и от силата на социално-икономическите последици, които оценката на въздействието прогнозира. Добра практика е консултациите да се провеждат през целия период на формиране на нова политики и регулации, като конкретната форма на участие се определя за всеки конкретен случай.

Във всички разгледани практики се откроява стремеж да се подпомогне максимално доброто разбиране на поставените проблеми и предлаганите решения от всички участници с всички средства. Търси се информирано и далновидно сътрудничество, като електронните средства за обществено консултиране, независимо от степента им на развитие, не заменят преките контакти (Дания). Във всички избрани примери наблюдаваме предоставяне на адекватна и разбираема информация, процедурна прозрачност и осигуряване на достатъчни ресурси за провеждането на консултативния процес. Гражданите трябва да са информирани защо се правят консултации, кой ги прави и какви решения предстоят (Финландия). Прозрачността включва и оповестяване на отговорните лица за консултациите и контакт с тях на възможно най-ранен етап.

Крайната цел на този процес е да се постигне сътрудничество между страните, изразяващо се в ясни цели, открити отношения, целенасоченост. Нуждата от

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

консултации и формата се определят при оценката на въздействието (Естония). По този начин се цели повишено качество и легитимност на управленските решения, балансирано представителство на интереси, двупосочен процес.

Осигурен е институционален, независим и компетентен модератор, който е гарант за спазване на принципите и наблюдава и оценява процеса на консултиране за гарантиране на качество и съблюдаване на демократичната процедура и обратната връзка (Франция).

Консултативният процес се анализира и качеството на провежданите консултации се оценява, за да се открият начини за подобряване. Няма универсален подход. Отношение към консултативния процес е много сериозно и се обръща голямо внимание на всеки детайл (Канада). Оценяването е текущо и последващо. При по-сложни предложения се осигурява независим наблюдател. За целите на консултациите в администрацията се назначават хора с подходящи умения. Времето, което се дава за задаване на въпроси и изразяване на мнения, зависи от сложността на въпроса. Има ясно определяне на отговорностите, свързани с провеждането на консултативния процес.

Привличането на *гражданска ангажираност* ("crowdsourcing"), според опитът на Институтът Смитсониън (САЩ) е възможност за управлението и администрацията за идентифициране и прилагане на иновативни подходи за решаване на значими обществени проблеми. *Гражданската ангажираност* осигурява и допълнителни експертни и други ресурси за постигане на целите на политиките. Пример за *гражданска ангажираност* в България е създадената независима ИТ платформа и сензори за измерване на качеството на атмосферния въздух – <https://airtube.info>.

Насърчаването на инициативи, свързани с *гражданска ИТ подкрепа* "civic hacking" е свързано с политиките за отворени данни, като специален акцент се поставя на качеството на отворените данни, с оглед възможността за повторно използване, което надхвърля техническата сфера. Качеството на данните е предпоставка за използването им като инструмент за сътрудничество и насърчаване на процесите на цифрова трансформация на обществото, бизнес дейностите и публичния сектор. ОДУ могат да се превърнат в "платформа", която дава възможност на правителствата и неправителствените иноватори да разработват на нови начини за справяне с проблемите като стимулира разработването на полезни приложения и решения.

От гледна точка на България, следва да се отбележи, че политиката за ОДУ, макар и относително нова, от 2014 г., има своите реални постижения. През м. октомври 2014 г. е създаден **Портал за отворени данни на България** – <http://opendata.government.bg>. По настоящем на портала са публикувани повече от 8 700 набори от данни, класифицирани по различни критерии: по източник, тематично, според формата на данните и др. Налице е разбиране, че ОДУ са огромен неизползван ресурс, който генерира ползи както за

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

държавните институции, така и за граждани, предприемачи, журналисти, НПО, медии и др.

Данните за представянето на България в областта на ОДУ на **Глобалния индекс за отворени данни (Global Open Data Index)**⁷³, за периода 2013-2016 г. показват колебания в позициите – през 2013 г. България е на 20 място от 130 държави, с резултат⁷⁴ от 52%, през 2014 г., България е на 51 място от 133 държави, с резултат 41%, през 2015 г. резултатът е 56%, а мястото 16 от 123 държави, а през 2016 г. България е на 36 място от 133 държави.

Графика 2. Позиция на България, според Глобалния индекс за отворени данни

Източник: Глобален индекс за отворени данни, <https://index.okfn.org/place/bg/>

От 2012 г. България се присъедини към Инициативата "Партньорство за открито управление", която цели насърчаване на прозрачността, овластяване на гражданите, борба с корупцията чрез използването на новите технологии и укрепване на управлението. В рамките на инициативата са разработени три национални плана за действие с конкретни ангажименти за открито управление.

⁷³ <https://index.okfn.org/>

⁷⁴ Резултатът е формиран на база претеглените резултати по определените 15 индикатора и е показано като процент от максимално възможния резултат.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

В момента, чрез широки консултации със заинтересованите страни се подготвя Четвърти план за действие по инициативата "Партньорство за открито управление", който предвижда конкретни мерки свързани с подобряване на достъпа до ОДУ.

В този контекст са налице базовите предпоставки за предприемане на конкретни мерки за насърчаване на действия, определяни като *гражданска ИТ подкрепа* и за активно привличане на *гражданска ангажираност* за решаване на обществено значими проблеми. Прилагането на такива мерки е свързано и с префокусиране на политиката за ОДУ от осигуряване на прозрачност на данните, към подобряване на тяхното качество. Същевременно следва да бъдат разработени и приложени механизми, чрез които периодично да се прави оценка на напредъка и въздействието на политиките за ОДУ за всички заинтересовани страни.

Приложимост на идентифицираните практики

Разгледаните практики показват различни аспекти на възможностите за ангажиране на гражданите в политическия процес.

Общите характеристики на подходите за провеждане на обществени консултации включват следните, приложими за България елементи:

→ Определяне на **обща рамка за взаимодействие между публичните власти и гражданите** и формите на гражданското участие –

Това включва приемане на гражданското участие като непрекъснат процес на взаимодействие с публичните власти.

Дефиниране на различните форми за взаимодействие между публичните власти и гражданите, в т.ч.:

- *активно информирание и предоставяне на разнообразна информация* от страна на публичния сектор, вкл. отворени данни;
- *обществени консултации* – определени като двупосочен процес на комуникация между органите на властта и гражданите;
- *привличане на гражданска експертиза* при решаване на обществено значими въпроси;
- *съвместно вземане на определени решения* – споделяне на отговорности за конкретни управленски решения;
- *овластяване, делегиране на вземането на решения*
- *съвместно изпълнение* на конкретни инициативи.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

→ Ясно определяне на ролята и значението на *обществените консултации* –

Обществените консултации са двупосочен процес на комуникация между органите на властта и гражданите за получаване на мнението на заинтересованите страни по конкретни въпроси (теми) инициирани от органите, отговорни за вземането на съответните управленски решения. Това включва и ангажиране на политическото ниво с процеса на консултиране – пряк ангажимент на вземащите решенията за консултациите.

Обществените консултации трябва да осигуряват на гражданите възможността да влияят на решенията, вземани от държавните органи.

Официалните консултации следва да са истински и смислени, както и да се провеждат на етап, когато мненията на заинтересованите страни могат реално да повлияят на процеса на вземане на решения.

Обществените консултации трябва да се провеждат по въпроси с висок обществен интерес – консултации по незначителни въпроси не могат да привлекат вниманието на обществото, налице е опасност от "умора от консултации".

Обществените консултациите трябва да се провеждат при спазване на оповестен кодекс за поведение и при спазване на правилата за защита на личната информация – всички участници в консултациите трябва да се придържат към обявена етична рамка

→ *Предварително планиране и съгласуване* на обществените консултации:

- всяка обществена консултация трябва да бъде организирана въз основа на предварително подготвен пакет консултативни документи, които съобразно естеството на поставените въпроси следва да съдържа ясно представяне на контекста и въпросите, предмет на обсъждане. Качеството на консултативните документи определя качеството на приноса на заинтересованите страни към изготвянето на политики
- обхватът на консултацията следва да бъде точно и ясно определен; целите на консултацията следва да бъдат конкретни и разбираеми за заинтересованите страни; определянето на очакванията от резултатите включва посочване на влиянието, което ще имат участващите върху резултатите.
- идентифицирането на заинтересованите страни включва пълния набор от хора, бизнес и граждански организации, засегнати от въпросите, обект на консултацията, както и представителните организации на заинтересованите страни.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

- подборът на методи и инструменти за провеждане на консултацията трябва да бъде съобразен със специфичните въпроси, обект на обсъждане, характеристиките на идентифицираните заинтересовани страни и да са достъпни за тях.
  - продължителността на консултациите следва да бъде определена въз основа на естеството и въздействието на обсъжданите въпроси; за част от въпросите обект на консултации са предвидени минимални срокове за консултиране; графикът на консултациите следва да представя динамиката на процеса, предвидените събития и предоставянето на обратна връзка за приноса на заинтересованите страни за съответното управленско решение.
  - ефективността на консултацията зависи от осигуряването на достатъчни финансови, човешки и технически ресурси.
- Резултатите от консултацията трябва да бъдат анализирани и докладвани – това включва изготвяне на обективен и безпристрастен анализ на получените мнения, съобразно определените цели.

Осигуряването на ефективна обратна връзка допринася за цялостната прозрачност на разработването на политики и управленски актове. От решаващо значение за участниците в консултациите е да знаят как и до каква степен техният принос е взет под внимание и да разберат защо някои предложения не могат да бъдат включени в формулирането на политиката. Качеството на процеса определя и доверието в обществените институции.

- Постоянно **усъвършенстване и изграждане на капацитет** на всички участници в консултациите –

Всички участници в консултациите трябва да разбират тяхното значение, да притежават подходящи умения и отношение за сътрудничество и взаимодействие, това включва:

- системни усилия за развитие на способностите на *гражданския сектор* за участие в открити консултации на всички етапи на политическия процес, включително когато е подходящо предварително съгласуване на стратегията за консултации.
- развитие и насърчаване компетентностите на *служителите, отговорни за провеждане на обществени консултации* чрез целенасочено формиране и утвърждаване на подходящи умения и култура на взаимодействие.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Посочените приложими за България практики и подходи адресират някои от установените несъвършенства в практиките за провеждане на обществени консултации. Тези препоръки са в съответствие със *Стратегията за развитие на държавната администрация "Работим за хората"*, която определя комплексен подход за подобряване на механизмите за взаимодействие между публичните власти и гражданското общество и действията в рамките на Инициативата "Партньорство за открито управление".

Установените възможности за подобряване на практиките и подходите за провеждане на обществени консултации в България, заедно с резултатите от другите анализи, изготвени в рамките на проекта, включително анализа на нормативната уредба, регламентираща провеждането на обществени консултации ще бъдат база при актуализирането на принципите и стандартите за провеждане на обществени консултации (поддейност 2.2).

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

ОГРАНИЧЕНИЕ НА ОТГОВОРНОСТТА

Настоящият документ е изготвен от Агенция СТРАТЕГМА ООД в изпълнение на обществена поръчка с предмет: **"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"**, в изпълнение на проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002, възложител Администрацията на Министерския съвет на Република България.

Докладът е изготвен в рамките на **Договор № МС-122/23.10.2018 г.**, подписан между Администрацията на Министерския съвет и Агенция СТРАТЕГМА ООД на 23.10.2018 г. Докладът е изготвен единствено във връзка с посочения договор и предназначен за ползване от Администрацията на Министерския съвет в съответствие с условията по договора.

Ако някой от посочените факти, констатации или изводи не е достатъчно изчерпателен или точен, е необходимо да бъдем информирани за това, тъй като непълнотата или неточността могат да имат влияние върху планираните последващи действия, във връзка с изпълнението на проекта.

Всички управленски, организационни и други решения са отговорност единствено на Администрацията на Министерския съвет.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ПРИЛОЖЕНИЯ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Приложение №1: Източници на информация за изследваните добри практики
